

BBVA: Mundu mailako megabanku bat eratzeko urrats berria

ARGIA

Euskal Herriko Asteakaria

Argazkian: Joseba Agirreazkuenaga, Manex Goihenetxe, Ludger Mees eta Emilio Majuelo.

Mañainguruak *larrun* Historiografia

GURE IRAGANARI BEGIRADA

Michel Berhokoirigoin

"Gure estrukturen kudeatzaile izan nahi dugu"

milaka begirada urteko 366 egunetan

2000.eko Euskal Kulturaren Urtekaria
Ikusi Egingo Zaituzte

Kontrata ezazu zure publizitatea:

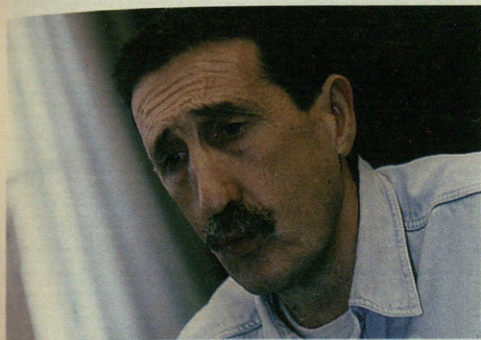
Industrialdea 15, 20160 Lasarte-Oria (Gipuzkoa)
Tel.: 943 37 15 45 • Faxe: 943 37 34 03 / 36 10 48
Posta-e: publiz@argia.com • www.argia.com

Epea: 1999.eko urriaren 30a

Argazkia: Alberto Elozegi
Diseinua: Aitzol Goikoetxea

1.735. ZENBAKIA - 1999KO URRIAK 31

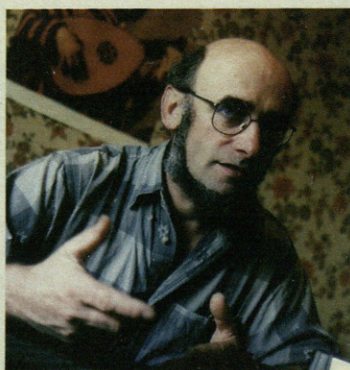
■ Joxe Iriarte, 'Bikila':
«Lizarra-Garazik ez du eman
eman dezakeen guztia»

9

■ BBVA: Mundu megabanku bat
eratzeko urrats berria

12

■ M. Berhokoirigoin:
«Estrukturak gure esku
nahi ditugu»

21

■ Wyoming-go
zuhaitzean utzitako
idatzaren bila

28

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. Asisko Urmeneta	4
Irakurleak mintzo	5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa	6
Elkarrietzeta: Joxe Iriarte, 'Bikila'.	
Mikel Asurmendi	9

EKONOMIA

BBVA: Mundu mailako megabanku bat eratzeko urrats berria. Daniel Udalaiz	12
---	----

EUSKARA

Itzulpengintza: Onespénik gabe, atsedénik ez.	
Amaia Olano	16

GIZARTEA

Mende bat gipuzkoarren osasunaren zaindari.	
Elisabeth Pombo	18
Elkarrietzeta: Michel Berhokoirigoin.	
Mikel Asurmendi	21

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak	26
Wyoming-go zuhaitzean utzitako idatzaren bila.	
Beñat Doxandabaratz	28
«Gure Mendea»: Barandiaran.	
Iñigo Aranbarri	30
Saguzar amorratuek Antzoki Zaharra inbaditu dute. Beñat Doxandabaratz	32

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak	36
Agenda	39
Irrati-Telebista. Beñat Doxandabaratz	40
Bizia	43
Ihesi	45
Denborapasak	48

IRITZIARI

Kultura: Aitor Zuberogoitia	34
Azkena: Tere Irastortza	50

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura eta Euskara Departamendua

Argitarapen honen edizioak laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

URRIKO AROA...

DANBA
MEKAUENSOSSSSS

PILOTAN
HOBEA
HAIN SEGUR
...

HARMA LANJEROSA DA GEHIAGO EZINA,
EZ DEA ALABAINAN HILTZEKO EGINA?
NIK ENA MALURREAN EGITEN DUT ZINA:
BEGIRATUKO NAIZELA HEMENDIK AITZINA.

TIROAK HILTZEN BAITU HATZEMANEZ GER
BEDEREN ZAURITUKO GAITU ALDI OROZ;
BIZI NAHI BADUGU TRANKILETA UROS
HARMA XAHARRA SAL ETA BERRIRIK EZ EROS.

ASISKO + XAMAR + XALBADOR

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
 Baleren Bakaikoa.
Erredakzioa: Nagore Irazustabarrena,
 Onintza Irureta, Xabier Letona, Eriz
 Zapirain.
Maketazioa: Berdaitz Goia.
Grafismoa: Aitzol Goikoetxea.
Administrazioa: Marijo Aierza.
Harpidetzak: Olatz Korta, Edurne
 Urruzmendi.
Hedapena: Ixabel Bereziartua.
Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña
 Soraluze, Bego Zuza.
Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160
 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45.
 Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/
 943 36 10 48 (komertziala).
IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122
 Urruña. Tel.: 559 47 60 00.
 Faxa: 559 47 60 01.
NAFARROA: Gazteluko Plaza 44, 3.
 eskuina. 31001 Iruñea.
 Tel.: 948 22 22 85.
POSTA ELEKTRONIKOA:
 Erredakzioa: kazeta@argia.com
 Komertziala: komertzial@argia.com
WEB ORRIALDEA
 www.argia.com
LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
 ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.
INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria...15.000 pta./90,15 euro
 Ipar Euskal Herria...717 lib./109,31 euro
 Espainia...15.000 pta./90,15 euro
 Beste atzerriak...19.300 pta./115,99 euro
 Airez...30.225 pta./181,65 euro

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Ametzagaina Taldeko partaideak

Ikuskizunak eta euskal gizarte funtzionarizata

Oso interesgarria izan zen ARGIAk due-
 la aste batzuk Patziku Perurenaren go-
 goeta bat egun hauetara berrekartzea.
 Idazleak horrela zioen: «Funtzionario
 bat gehiago da bertsolaria». Baieztapen
 honek bertsolari baten erantzuna, Ando-
 ni Egañarena hain zuzen, ekarri zigun.
 Lehenengoari egindako elkarrizketa
 gogoratzen badugu, hau oro har artisten
 joera batetaz mintzatzen ari zen. Idazle
 naparrak, elkarrizketaren hasieran
 ahazko literaturari garrantzi handia ematen
 dio, altxor hau literaturaren sustrai-
 tzat duelarik. Literaturari buruz egiten
 duen gogoetatariko bat hau da: «pen-
 tsamendu ederra oso gutxi egiten da eus-
 karaz». Honetaz aparte euskal idazleen
 jarrera masako inperioaren aurrean kali-
 tateagatik apustu egitea da, «zabaldur
 behar sakondu».

Ea bertsolaritza ikuskizun bihurtu den
 galderari erantzuten dihonean etorri da
 bertsolariaren erantzuna, kexa esan be-
 harko litzateke. Idazleak ez du ukatzen
 bertsolariek bertso zoragarriak betetzen
 ez dituztenik, baina bere adierazpenak
 elkarrizketaren testuinguruan kokaturik,
 (hobe dela sakontzea zabaltzea baino), ea
 bertsolariei batzuetan bete-lana egitea
 eskatzen zaien, hau da, ea beren saioak
 ekitaldi ofizialak diren ulertu behar da.
 Horregatik Patzikuk eskatzen du artista
 batek errebelde izan behar duela. Egaña-

ren idatziak bertsolarien papera defendatzen
 du, dudarik gabe artista hauen bo-
 rondatea eta ahaleginak baloratuz. Hala
 eta guztiz ere Perurenaren gogoeta eran-
 tzun gabe geratu da.

Bi idatziek aktualitateko gai bat age-
 rian uzten dute: euskal gizarteak jarrera
 eroso hartu du ikuskizunetara joanez,
 entzun edo-eta ikustera, euskarazko
 emanaldi guztiak euskaraz direlako bes-
 terik gabe irentsiz (edozein arlotan: ber-
 tsoak, literatura, telebista, antzerkia, mu-
 sika...)? Beste era batera esanda, artistei
 funtzionario izatea eskatzen zaie? Edo
 benetan eskaintzen zaiguna sakona izate-
 a eskatzen dugu?

Noizean behin horrelako artikulua
 ondo etortzen dira gure eguneroko erre-
 alitateaz galderatxo batzuk egiteko.

PATXI X. SANZ PEREZ
ANOETA (GIPUZKOA)

Hiruko Txikian

HARROSKOAK

Lehen txanpatik beren buruak au-
 rretik ikusi arerioari popa eraku-
 tsiz, eta ziabogan bibaka aritzeak
 ez du berez garaipenik ekartzen, nahiz
 eta itxurak hori adierazi. Gu haurtzaroan
 bezalaxe, arbitrorik ez eta arautu gabeko
 jolasean hiru korneerrek penalti eta hiru
 penaltik gola aritzen ginelarik antzera
 jardun zuten Narcis Serrak eta Maraga-
 llek, zozoarena egin zuten publikoki
 hauteskunde gauean. Irabazi duguka ira-
 bazi gabe. Eta hala jarraitu da Maragall
 hurrengo bi egunetan, bezperako ajeak
 gainetik kendu ezinik etengabeko zora-

bioan gu guztiak zozotzat hartuta. Ezetz.
 Onartutako arauen arabera, CiUk eta
 Pujolek eraman dutela berriz ere domi-
 na. Baietz. Eta parte hartu ez dutenak
 gora. Alta, politika espektakuloak poli-
 tikatik jaten dutenen eremutik landa jai
 du. Izan ere politiko profesionalek es-
 kaintzen diguten espektakuloak, jada
 nazkaturik gauzka. Publizitateari ema-
 nak, marketinak, ziriak sarrarazteko ma-
 kina horrek ezin baitu estali eskuin ezker
 geroz eta ageriagoan dauden ustelke-
 riak. Era askotariko ustelkeriak ●

◆ **JOXE MARI OSTOLAZA**

T E R M O

TXANPONA

TELEFONIKAREN IRUZURRA

Gobernuek prezioen beharpenen inguruan egin ohi dituzten iragarpenak beti engainagarriak dira. Telefono deien ustezko beharpenarena ere hala da. Letra txikia irakurri behar da, zer eskaintzen diguten jakiteko. Herriarteko telefono deiak % 8 jaitziko direla diote. Beherapena 2 minutu eta 40 segundutik aurrera aplikatuko dela izkutatzen da, ordea. Beraz, telefonoa beharrezko kon-tuetarako bakarrik dара-bilen famili apal baten el-karrizketa amaitu ohi den momentutik aurrera aplikatuko da. Norentzat izango da beherapen hori? Telefono fakturak hainbeste kalte egiten ez dien enpresa eta famili dirudunentzat. Horren ordez, Telefonikak abonua kuota 300 pezetatan garestitutako du —hiru alditan, urtebetez— 2000ko abuztutik aurrera. Garestitzeak denei eragingo die, baina behartsuenak izango dira aberatsenei emandako abantaila-kontrapartidak onartu beharko dituztenak. Dirudun eta boteretsuenentzat agintzen duen eta Telefonika pentsionistei eta behartsuenei iruzur egiteko erabiltzen duen eskuineko gobernu baten erretratua da honakoa. Nahikoa da!

◆ DANIEL UDALAITZ

AB-REN URTEKO BILKURA

ABERTZALEEN Batasunak Izpuran burutu zuen urteko Biltzar Nagusia. Honoko erabakiak hartu ziren eta jarraitzeko ildoak adostu ziren, besteak beste: ABren idazkaritza hamairu kidek osatuko dute, lehen bederatzi zirelarik. Hauteskundeak, Euskal Departamendua eta euskara dira Iparraldeko batasun honen langai nagusiak. Frantzia eta Espainiari begira egon gabe, euskal instituzioen eraikuntza bultzatu beharra.

JARRAI ETA GAZTERIAK ERAKUNDEEK BAT EGINGO DUTE

ASPALDI dantzan ari ziren zurrumurruak baieztatu dituzte ezker abertzaleko Jarrai eta Gazteriak gazte erakundeek. Jarraik hogeitau urte bete ditu aurten eta Gazteriake bost. Aspaldi ari dira elkarlanean eta batasun zehatzerako datarik zehaztu ez bada ere, datorren urteko lehen sehilkean ezker abertzaleko erakundeek bere osotasunean egingo duten berkokatzearen baitan egingo bide da.

CHEVENEMENTEN MESPRESUA

DEPARTAMENDUAREN auzia 2002 urtera arte atzeratu nahi duela zabaldu da. Artean, Lionel Jospin lehen ministroa eta euskal hautesien arteko bilkuraren zain gauden bitartean, gobernu sozialistaren Barne Ministro Jean-Pierre Chevenementek bere jarrera berretsi du, frantsez

■ Manifestariak Departamenduaren alde.

demokraziaren ezaren aurka altxatu diren aburuei erantzunez: «Euskal Departamendua ez da sortuko, udal eta auzapezen bozek ez baitute inolako baliorik». Frantxua Maitia euskal sozialisten idazkariak, berriz, Euskal Departamendua-ren aldekoek 2002ko hauteskundeetarako pres-tatu behar dutela adierazi du. François Bayrou, bestalde, ez dago geldia eta Pirinio Atlantikoen promozioa egiteko Parisen bulegoa zabalduko duela iragarri du, horretarako urtean 1,8 milioi libera gastatuz (46 bat milioi pezeta).

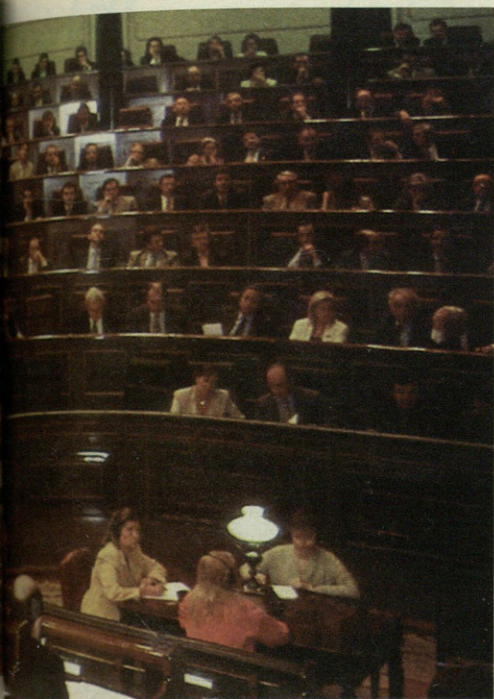
ITOIZKO URTEGIA AUZITAN

ITOIZKO kable mozketaren egileek urtegiaren eta beren egoera Europar azaltzen jarraitzen duten bitartean, Itoizko Koordinadora ez dago geldia egotekotan eta astero dakarkigu datu berrien bat. Azkena, honakoa: Espainiako Herrilari Ministerioaren Zerbitzu Geologikoen urtegiaren

B A H E A

- «Euskaldunok konplexurik gabe azaldu behar dugu zer garen eta zer nahi dugun, bai munduan, Madrilan, Bruselan edo edozein lekutan». Ibarretxe Lehendakaria.
- EHko Pernando Barrena, datozen Espainiako hauteskundeetako abstentzio proposamenaren idazkaria: «Zabaletaren iritzia zilegi da baina ez du nagusitasuna izango HBren baitan».
- Javier Caño, EAko formakuntza arduraduna: «Gernikako Estatutua hiru zentzutan izan behar da: administrazio zentralaren inertiengatik, jurisprudentzia konstituzionalagatik, eta».

ETROA

eraiki den magaletako ezegonkortasuna erakusten duen 1975eko txosten tekniko bat.

BROUARD AUZIA, EPAIKETA BERRIRO

LUIS Gonzalez Armengol epaileak Brouard Kasua zabaltzea erabaki du azkenean eta auzia Bizkaiko Auzitegiaren esku utzi du, honek zein gelak egingo duen epaiketa eta noiz erabaki dezan. Armengol epaileak Julian San Cristobal egin du Santi Brouard buruzagi abertzalearen heriotza antolatu izanaren errudun. Txema Montero Brouard familiaren abokatuak, ordea, bere ezustekoa agertu du, bere ustez hilketaren erantzukizuna gorago dagoela jakinaraziz. Berrir, Marey auziarena: nekez sinets daiteke San Cristobalek bakarrik horrelako erabakirik hartzea, Barne Ministerioko arduradunak jakinaren gainean egon barik. Horregatik zigortu zituen Espainiako Auzitegi Gorenak Barrionuevo eta Vera.

HB-REN ABSTENTZIOA

Pandorako kutxa ireki du HBko Mahai Nazionalak Espainiako udaberriko hauteskundeetarako abstentzio proposamena eginez. Eztabaida ez da berria ezker abertzalearen baitan, baina oraidik ez du abstentzio jarrerarik bultzatu 1977ko Espainiako hauteskunde orokorretan hori egin zuenetik, eta orduan ez zegoen Herri Batasunarik. Errespetoz hartu dute gainerako alderdi abertzaleek, baina horrek ekar dezakeenaz kezkatuta ere bai. Ikusi beharko da HBko baseek zer dioten, baina normalean baseek nekez botatzen dute atzera alderdietako zuzendaritzek proposatzen dutena. Are gutxiago tamainako erabakietan.

ZURRUNBILOAN HARRAPATUA

EA-KO sektoreen aitaponteko lanetan jardun du azken urteetan Carlos Garaikoetxea. Oraingoan, ordea, alderdiko zuzendaritzaren tesi ofizialekin lerratu da tinko, Rafa Larreinaren defentsan atereaz eta erabateko enmendakina aurkeztu duten kritikoen aurkako berba gogorrekin.

■ Carlos Garaikoetxea, EAko lehendakaria.

■ Fernando Sebastian.

IZPIAK

Fernando Sebastian Iruñeko artzapezpikuaren ustez Espainiako Konstituzioa aldatu beharko litzaiteke, EAEko % 50 inguru eta Nafarroako % 15 ez dagoelako ados haren edukiarekin. Hausnarketa hau, «Bakea posible da» dokumentuan egin du Artzapezpikuak.

Felix Bengoa preso oñatiarra aske geratu da espetxean 19 urte egin ondoren. Legearen arabera, duela lau urte egon beharko zuen aske, garai hartan bete baitzituen zigorraren hiru laurdenak.

Alvarez Cascos, Espainiako Gobernuko Lehendakariordea egoera gaitzean dagoela dirudi. Aspalditik ari da alboratuta geratzen gobernuan zein Alderdi Popularrean. Arrazoiaren artean, EAJrekin duen harremana.

■ Alvarez Cascos.

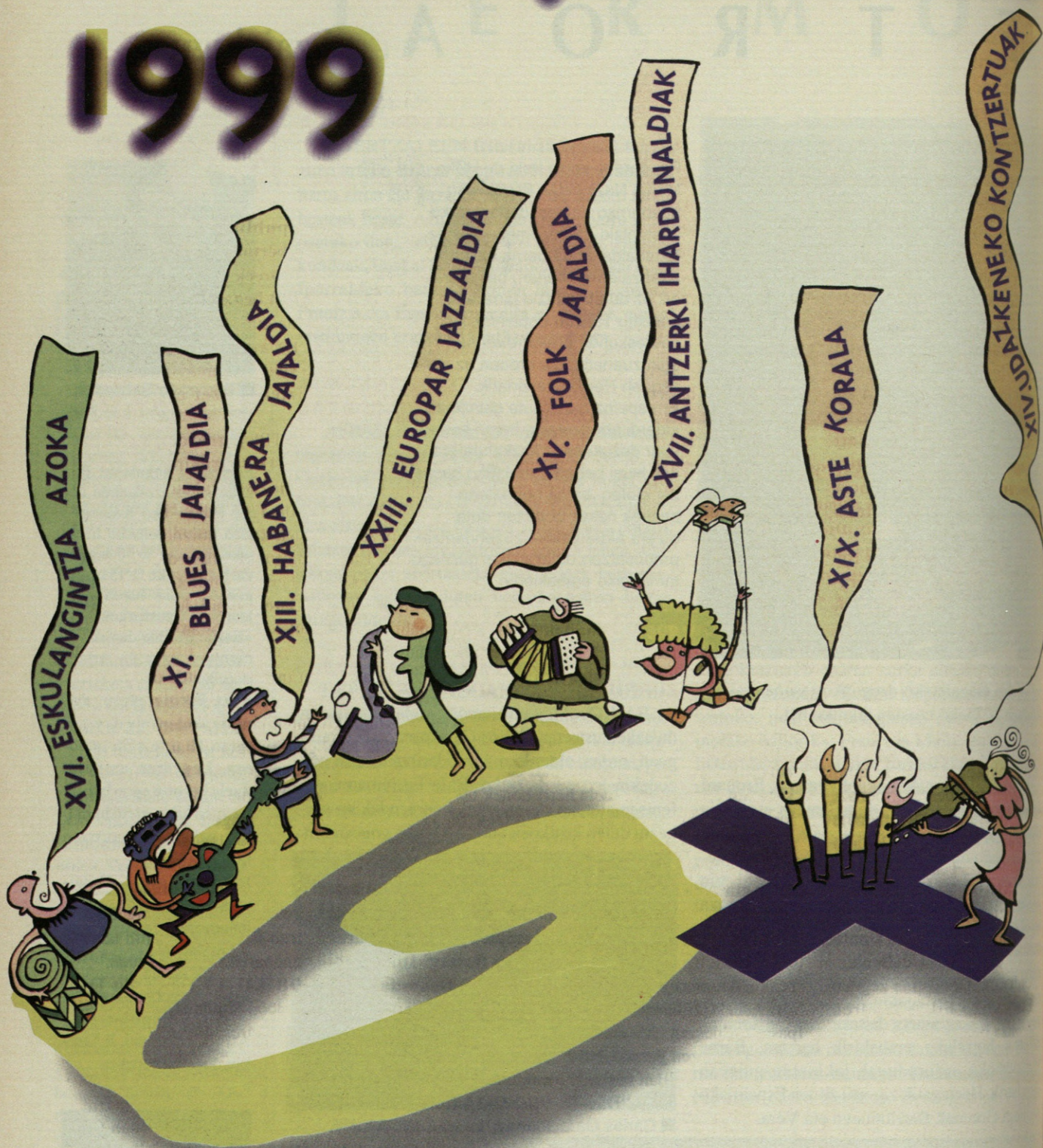
Madrilgo gobernu desberdinen jarrera negoziatzaileagatik».

Goio Monreal, NUPeko irakaslea: «Estatutuak hiru helburu handi lortu ditu: «Euskal foru tradizioa errespetatzea; onartu zenean zegoen indar harremanen arabera irtenbide egokiena hartzea; eta herrialdeari botere garrantzitsu bat eskaintzea».

Josu Jon Imaz Estatutuaz: «Gutxiago ospatu eta gehiago bete behar da».

Jaime Mayor Oreja: «Euskal Herriarrok-ek hurrengo hauteskundeetan ez parte hartzea erabaki badu, hori Lizarrako Ituna apurtuta dagoelako da».

Getxoko Jaialdiak 1999

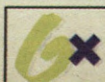
...honezaz gain:
Liburutegiak, Zine Kluba,
Haur Zinea, Cinema Paradiso,
Gabonetako Parkea,
eta abar luze bat.

INFORMAZIOA: 944 914 080

Faxa: 944 912 139

<http://www.getxo.net>

E-mail: infocultura@getxo.net

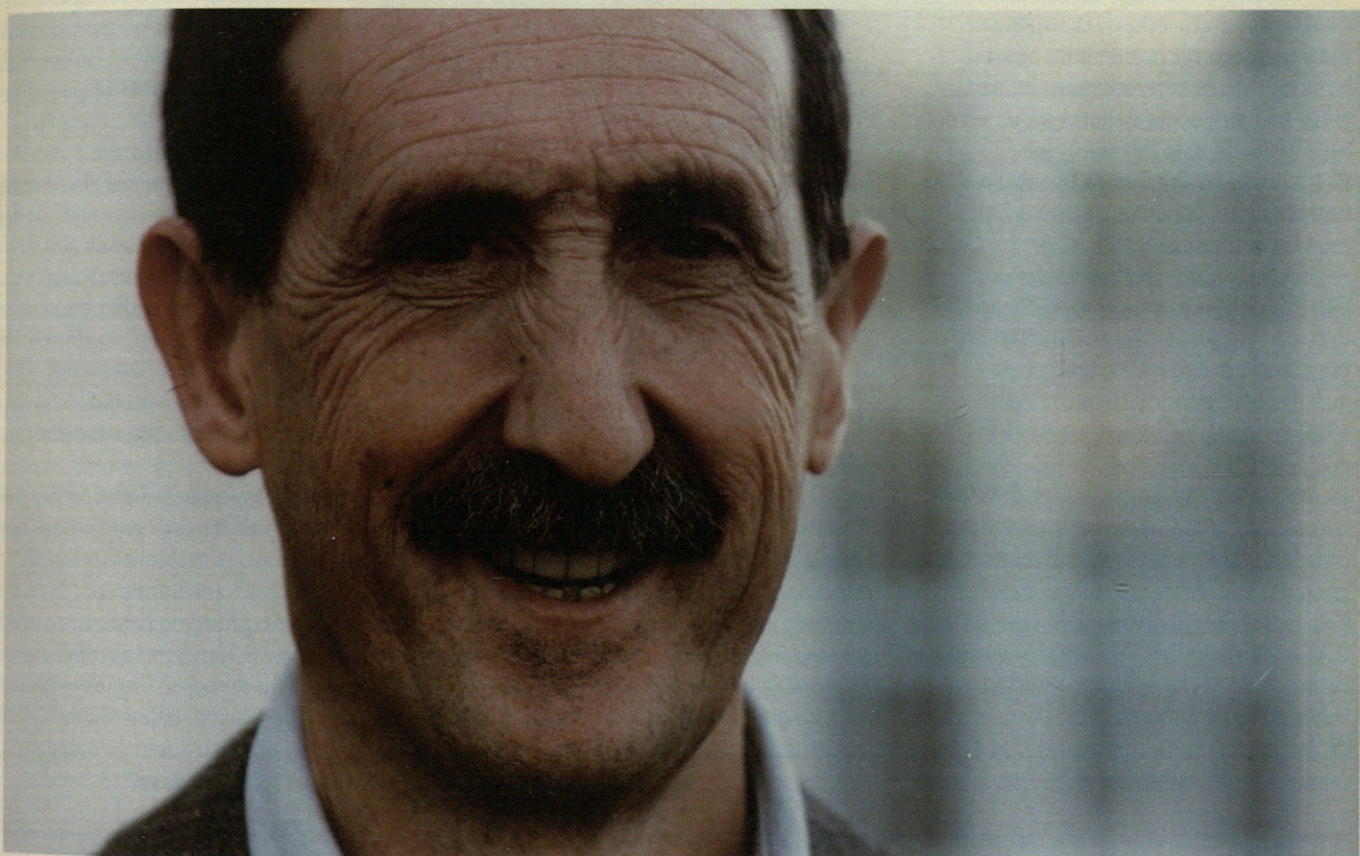
GETXOKO KULTUR ETXEA

AIJIA DE CULTURA DE GETXO

JOXE IRIARTE 'BIKILA'

Gipuzkoako Batzar Nagusietan bildu gara Joxe Iriarterekin. Militante porrokatua izana eta berdin segitzen duena betebeharrak instituzionalean. 'Bikila' gustura ari da zeregin berrian. EHko batzarkide honi egoera politikoa interesgarria iruditzen zaio eta ilusioz ari da.

"LIZARRA-GARAZIK EZ DU EMAN EMAN DEZAKEEN GUZTIA"

ALBERTO ELOSEGI

■ «EHren barne funtzionamendua oraindik egin gabe dago. Urtarrilaz gero zehaztuko dela espero dugu»

Borrokaren gorrian» zure liburuan azken hogeita hamar urteotako Euskal Herriaren borrokaren lekukotasuna eman duzu. Titulutik hasiz, kontaiguzu pixka bat.

Titulua bi zentzutan ulertu behar da: batetik, gure borroka gogorra izan dela, eta gogorra izaten jarraitzen duela, eta beste aldetik, gorri baten borroka dela. Nik garai bateko izpiritu komunistarekin jarraitzen

du, nahiz eta egungo kontestu politikoan hitz horrek zentzu handirik ez duela jakin. ■ Gorria izanagatik herri aske baten aldeko kolore guztiak azaldu dituzu.

Nire aspaldiko ideia da, gure ideologian egun diren zapalkuntzak barneratu behar ditugula, ez bakarrik klase zapalkuntza: nazio eta genero zapalkuntza edo natura jasaten duen desoreka azaldu nahi izan dut. Ezin gara izan iturri batetik edaten genduen iraultzaile haiek. Garai batean determinismo klasistaren aldeko gehikeri bat

egon zen; egun osotasun batean aritu behar dugu.

■ Aniztasuna modu askotara ulertzen dela esan nahi duzu.

Bai. Aniztasunaren kontu hori tentuz erabili behar da. Gizarte guztiak anitzak dira klase bereizketaren aldetik: pobreak, langileak, aberatsak, zapalduak eta zapaltzaileak. Aniztasun osoa dago hemen. Europan homologatua gaude herri bezala. Bestalderetik, kulturalki eta nazionalki, gure herria ez da homogenea. Puzzle bat da

gure herria. Eta gure nazio eraikuntza puzzle horretan behar dugu oinarritu. Horregatik, hausnarketak alde askotatik egin daitezke. Ni aniztasunaren alde nago, baina abertzale ikuspuntutik.

■ **Gorria hitza jarrera tinkoarekin lotu izan da. Zu gorria izanik, nola azaltzen duzu tinkotasuna egun?**

Egun, tinkoa edo gogorra zailtasunarekin eta epe luzeko borrokarekin lotzen dut. Tinkotasunak eta malgutasunak elkarren ondoan joan behar dute, eta zenbait momentutan kontsentsua aldarrikatzen jakin behar dugu ere bai. Une batez haustura bultzatu beharko dugu, eta beste une batean, kontsentsua eta elkarriketa bidez indar gehiago lor dezakegula ohartu. Hori esanda, borrokarik gabe eta une jakin batean egoera behartu gabe, ez dela ezer lortzerik uste dut ere.

■ **EAJrekin kontsentsu bat dago Lizarra-Garazin. Ez ordea, Gipuzkoako Foru Aldundian.**

EAJk diskurtsoak diseinatzerakoan oso gutxitan hartzen du kontuan Lizarra-Garaziren izpiritua. Legealdirako programa bat eztabaidatzeko ez da gurekin elkartu oraindik ere. EAJk «indarkeriaren gaitzespenaren inguruan» EHk zalantzak ez dituela izan behar dio. Lizarran esaten denaren bestelakoa egiten du, ordea. Adierazpenak dioenez, konfliktu batean bizi gara, eta konfliktuak konpontzeko elkarriketa behar da. Elkarriketa hori ez da konfliktotik kanpoko erdigune batean gauzatu behar, baizik eta konfliktu beretik sortu behar da eztabaidagune hori.

■ **Zutik-eko militanteak Euskal Herri-tarrok-en ari zarete. Nolako iritzia duzu**

LUZERA KO KORRIKALARIA

Errenterian jaioa; 54 urte ditu. ETA eta LKiko militante historikoa izana; Zutik-ekoa egun. 30 urteko militantziak egoera orekatu batera ekarri omen du. Oreka hori medio, abertzaletasuna joera internazionalista eta humanista batean finkatu beharra ikusten du. Ohi baino 5 kilo gutxiagorekin aurkitu dugu, orain gutxi ebakuntza bat egin baitiote eztarrian. Aurtengo Behobia-Donostia gure 'Bikila' gabe korritu beharko da. Atx!

EHko funtzionamenduaz?

EHren funtzionamenduaz hauxe esan behar dut: oraindik ere EHren barne funtzionamendua egin gabe dago. EH esparru instituzionalean garatzen ari da: udaletan, batzar nagusietan nahiz Eusko Legebiltzarrean, baina egitura politiko bezala fun-

□ **“Gure herria puzzle bat da: eraikuntza nazionala diseinatzerakoan puzzlea behar dugu oinarritzat hartu”**

tzionatzen duena HB da; edo Zutik, kasua delarik. Aldian aldiro, HBren estruktura politikoaren inguruan elkartzen gara. HBk egin behar du bere barne eztabaida eta horren ondoren emango zaio bide EHren benetako sorkuntzari; Zutik-ek ere berea egin beharko du. Urtarriletik aurrera EHren benetako egituratze politiko gauzatzea espero dut.

■ **HBk Espainiako Parlamenturako hauteskundeetara ez aurkezte erabaki du. Horrek lagundu edo oztopatzen du EHren barruko egituratze prozesua?**

Nik bereziko nituzke erabaki horretan gauzak formalki nola planteatzen diren, eta edukinaren aldetik zer proposatzen duen erabaki politiko horrek. Formalki, gure azken «Hika» aldizkarian, Arnaldo Otegi onartzen zuen beraiek badutela eskizofrenia txiki bat, zeinean batzutan HB bezala azaltzen diren, eta beste batzutan EH bezala; bi egiturak eta planoak nahastuz, eta batzutan ez dakitela nolatan aritu. Formalki, hor egin daiteke kritika txiki bat, inolako garraztasunik gabe. Jakina, nik nahiko nuke lehenbailehen EHren eztabaidagunea antolatua izatea.

■ **Erabakiaz zer iritzi duzu?**

Erabakia beste kontu bat da. Zuzena edo ez zuzena den... Horretaz nahiago dut ez erantzun, zeren Zutik-en barruan ez dugu denborarik izan aztertzeko. Ez dakit zer iritzi dagoen. Nik nirea badut, baina ez da ezinbestekoa, eta azalduko dut lehenbizi behar den tokian.

■ **Bake eta normalizazio prozesuaren une kritiko batean gaudela.**

Bake prozesuetan beti egoten dira orain bizitzen ari garen bezalako uneak, espazioak berrantolatzen diren uneak dira, xake jokoa bezala. Lizarrak lortu zuen joko politikoa berrantolatzea eta bi lorpen handi lortu ere; mediatikoa eta politikoa. Orain lorpen horiek gizartearen oinarritu eta finkatu behar ditugu. Hori sozializazio prozesua deitzen diogu.

■ **Gizartea prest al dago?**

HADE

Helduen Alfabetatze
eta Berreuskalduntzerako Erakundea

Erakunde autonomiaduna

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

HABE Liburutegia

Datorren azaroaren 1etik 2000.eko urtarrilaren 10a arte atekaitxi egingo ditu Liburutegiak. Eraikin bereko beste solairu batera aldatu behar duelako urtea amaitu aurretik eta digitalizazio-lanak burutzeko.

Barkatu eragozpenak.

Gu prest bagara gizarteak erantzungo du. Prozesua sozializatzen badugu, Lizarratik kanpo diren alderdiek mugitu beharko dute. Azken finean, besteak ez dira mugituko beren jendearen aldetik preso moduko bat sentitzen ez badute. Beraz, hor badugu lan handia.

■ Esparru sozial ezberdinak ordezkatu beharra ikusten duzu?

Horixe. Ezberdinak, baina elkar lotuak. Naziogintza eta bakegintza bereizteko enfasi bat jarri da orain Lizarraren barruan. Nik ondo bereizi behar direla diot, bakoitza esparru edo alor propioa izanik ere lotura bat dagoela ahan-tzi gabe.

■ Ezkerrak egiteko berezi bat hartu behar duela uste duzu?

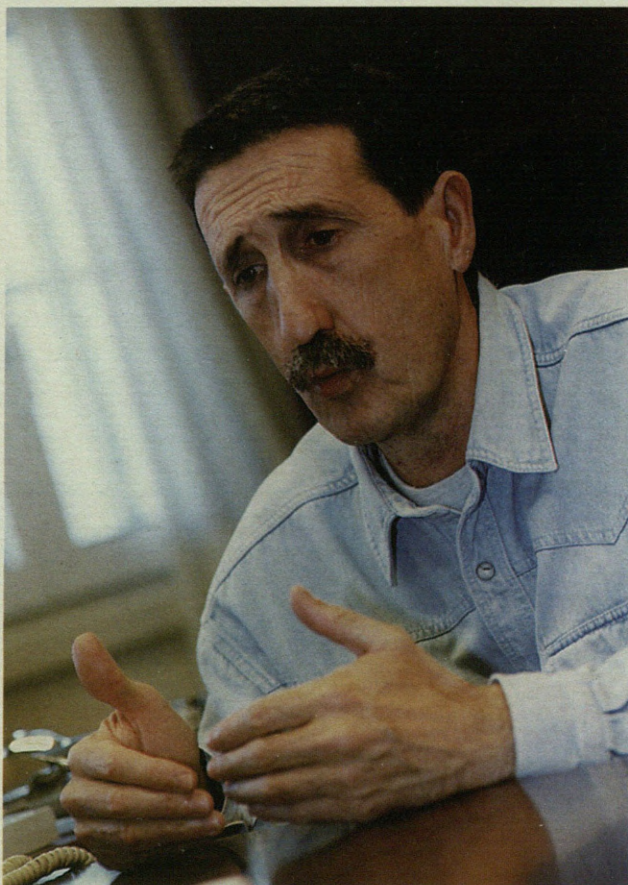
Ezkerreko eta abertzale garenok, gure kargu dugu dauden arazo guztiei erantzutea. Ikuspegi horretatik hitzarmenak oso dibertsifikatuak izan behar dira. Jakin behar dugu, naziogintzan batzuekin eta sozializazio gintzan beste batzuekin elkartuko garela. Ezkerretik kontziente izan behar dugu horretaz. Horrela aritu ezean, ez dugu islada izango naziogintzan eta instituzio arloan ere.

■ Naziogintza eta bakegintza, eta artean, presoen arazoa bideratu gabe.

Eta puntu horretan aurreratu beharra daukagu, bestela arazoa gaiztotuko da. Presoen arazoak ikaragarritzko lehentasuna dauka. Ni bat nator, presoak Euskal Herri-ratzea amnistiarekin lotzen dutenekin.

■ Zutik-ek zer ekar dezake prozesu horretan?

Aldez aurretik esan behar dut, Zutik

ALBERTO ELOSEGI

■ «Lizarra-Garaziren lorpen handiena mediatikoa izan da. Orain sozializazio prozesua sendotu behar dugu».

sortu zen unetik, gure kezka eta indarra hiru esparrutan landu dugula: ezkerreko esparruaren berritze lanean. Zentzu honetan, «Hika» aldizkaria guk eginda ere, pentsamendua berritzeko plazaratua da. Guregandik kanpo diren pentsamenduak jorratzen ditugu berean. Bestetik, pentsamendutik bizi den talde politikoak jai du, eta gure sustraiak mugimendu sozialean sustraituak daude. Sindikal gintzan gure eremutxo landu dugu: ESK-CUIS garai ba-

tean, baita Langile Komisioetako Ezker Sindikalean. Azkenik, in-tsumisioa, feminismoa eta eko-logia eremuan aritu gara.

■ Eredu hori EH sortu ondotik lan instituzionalera zabaldu duzue.

Niri ez zait gustatzen predikatzea eta gero etxean gelditzea. Badago zereginik eremu honetan eta nire burua inplikatu dut. Orain arte ez dugu aukerarik izan instituzioetan lan egiteko, eta orain bai. EHn sartuz geroztik gure aportazioa ekartzen ari gara.

■ Garai batean zeuden diferentziak gainditu dira nolabait.

ENAM eta Zutik-en arteko diferentziak gainditu dira. Ez dago garai batean zegoen sektarismoa. Jende gazteak ikusi du zein izan den gure bilakaera, bere alde onak eta ez hain onak dituenak. Iritsi bagara gauden tokira, gure meritu propioz iritsi gara, ezker abertzalearen birmoldaketa berri honetan parte aktibo gara. Ar-tean, jende asko gelditu da bidean edo kanpoan.

■ Zure liburura itzuliaz. Ziur aski, irakaspen bat ekarriko digu, ezta?

Niri bai, hasteko. Kanpo gelditu diren askok ez dutela memoria jorratu nahi antza. Agian, batzuk iragana gaintutua dutelako, beste batzuk gogoratu nahi ez dutelako, eta beste batzuk oraindik ere ezin dutelako, beharbada. Dena den, gurean memoriaren esparrua oso gutxi landu da. Memoria per-sonalaz ari naiz, historialarien lanak apar-te ●

◆ MIKEL ASURMENDI

BILINTX

MEGADENDA

IGANDE ETA JAIEGUNETAN ZABALIK

Fermin kalbeton, 21 • Tel.: 42 00 80 / 42 02 24 • Faxe: 42 23 63 • 20003 DONOSTIA
 Fermin kalbeton, 30 • Tel: 42 26 96 • 20003 DONOSTIA
 Republica Argentina, 4 • Tel: 62 68 17 • Faxe: 62 68 17 • 20300 IRUN
 Arostegieta, z/g. • Tel: 67 35 33 • Faxe: 67 35 00 • 20400 TOLOSA
 Ibargarai, 12 • Tel: 76 40 50 • Faxe: 76 40 50 • 20570 BERGARA

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, BBVA. Hori da BBV eta Argentariaren bategitetik sortu den banku berriaren izena. Egoitza soziala Bilbon izango du. Datozen urteetan mundu mailan lehiatu ahalko duen megabanku baten sorrerarako urrats berri bat da honakoa.

BBVA: MUNDUKO MEGABANKU BAT ERATZEKO URRATS BERRIA

■ Argentariako lehendakari Francisco Gonzalez eta BBVko Emilio Ybarra, entitate berriaren hitzarmena sinatu ostean.

Egoitza soziala Bilbon izango duen eta BBV eta Argentariaren bategitetik heldu den BBVA banku berriaren eratzea mundu mailan lehiatu ahalko duen megabanku baten sorrerarako urrats berri bat da. Ekonomiak, diruak, ez du mugarik eta planeta, finantz eta ekonomi ikuspegitik, globalizaziorantz dihoa. Bankariek ondotxo dakite hori eta, beste banku handiago batzuk zurrupatu aurretik, nahiago dute indartsuago bilakatu eta edozein bankure-

kin nor baino nor lehiatzeko prest egon.

Hori da fusio berri honen azpian dagoen filosofia. Gertutik ezagutzen ditugun

■ **Merkatuan bi markek jarraituko dute; beraz ez dirudi enplegu-doiketa neurririk izango denik**

BBVko arduradun nagusiak aitzindari izan dira filosofia horretan eta duela hamaika urtetik hona horretan jardun dute. Duela hamaika urte sortu zen hain justu BBV,

Banco Bilbao (130 urte baino gehiago zituena) eta Banco Vizcayaren (ia ehun urte) bategitetik. Orain Argentariarekin emanteko urratsa ildo beretik dihoa. Eta, dudarik gabe, urrats berriak ematen jarraituko du, mundu mailako megabanku bat bihurtu arte.

EGOITZA BILBON ETA GESTIOA EUSKAL ESKUETAN. BBVA berriak 1,3 milioi akzionista, 91.004 langile (horietarik 38.344 Espainian eta Hego Euskal Herrian) eta 37,6 bilioi

pezetako (1,5 bilioi libera inguru, 226.317 milioi euro) aktiboak ditu. Sektore estrategiko garrantzitsuenetako 149 enpresatan da akzionista. Honek guztiak Europako buruen artean kokatzen du, eta Hego Ameriketako ere presentzia indartsua du. (Beheko tauletan ikus daitezke bategindako bi entitateon datu orokorrak).

Operazioaren alderdi garrantzitsu eta zailenetakoa egoitza sozialaren kokapena izan da. BBVkoek tinko eutsi zioten —Argentariak PPren Gubernua zuen alde— egoitza Madrilera eramatera behartuak egon ez zitezen; lortu zuten eta horrek on egingo dio euskal ekonomia-ri. Negoziazioaren beste arlo garrantzitsua banku berriaren gestioa izan da. Hemen ere BBVkoen nahia gailendu da; duela hamaika urteko fusioan Banco Bilbaoko arduradunena bezala. Aurrez, Banco Bilbaon aritu zenetik, fusio operazioen bultzatzaile izandako Pedro Luis Uriarte izango da banku berriaren funtsezko gizona, kontseilari ordezkari ba-

karra, alegia. Gestio taldea Banco Bilbaon lehenik eta BBVn ondoren aritutakoek osatuko dute ia osoki. Hauei Argentariako goi karguren bat gehituko zaie; horietako bat Goyo Villalabeitia, aurrez BBKn ibilitakoa.

BANKAKO HANDIAK

Munduan (1999ko ekaineko datuak)

Bankua	Herrialdea	Aktiboak (milioi euro)
1. Dai-ichi Itangyo / Fuji Bank/ Japoniako Industri Bankua	Japonia	1.200.000
2. Deutsche Bank / Bankers T.	Alemania/EEBB	700.302
3. BNP / Paribas	Frantzia	658.073
4. UBS	Suitza	655.703
5. Citigroup	EEBB	599.810
6. Bank of Tokio / Mitsubishi	Japonia	557.138
7. Hypovereins Bank	Alemania	514.925
8. Asahi Bank / Tokai Bank	Japonia	511.500
9. Bank America	EEBB	486.218
10. ABN AMRO	Holanda	481.940
11. HSCB	Erresuma Batua	463.330
12. Credit Suisse	Suitza	453.127

Europar (1999ko ekaineko datuak) Guztizko aktiboak (milioi eurotan)

1. Deutsche Bank	Alemania	700.302
2. BNP-Paribas	Frantzia	658.073
3. UBS	Suitza	655.703
4. Hypovereins Bank	Alemania	514.925
5. ABN / Amrobank	Holanda	481.940
6. HSBC Holdings	Erresuma Batua	463.330
7. Credit Suisse	Suitza	453.127
8. Cr�dit Agricole	Frantzia	439.328
9. Soci�t� G�n�rale	Frantzia	431.741
10. Dresdner Bank	Alemania	413.080
Santander Central-Hispano	Espainia	256.674
BBV + Argentaria	Espainia	224.096

Iturria: "El Pais"

Asia, gainditu gabeko erronka

Duela gutxi izandako krisia dela kausa publikoki gai honi buruz hitz egin nahi ez bada ere, Asiak BBVren eta orain BBVaren gainditu gabeko erronka izaten darrai. Bide hori urratuko da, eta orain are gehiago. 1998ko batzar orokorrean zera zioen Emilio Ybarra: «bategindako finantz esparru berrian lehiatzeko, Espainiako eta Europako banku sistemaren kontzentrazio maila nahikoa baxua da». Orduan ere aipatu zuen banku kontzentrazioa «saihestezina» zela.

BBVko arduradunak, bai publikoki bai pribatuan, banku kontzentrazio honen defendatzaile sutsuek izan dira. Norabide horretan egin dute lan. Hego Ameriketako presentzia nabarmena da, batez ere Kolonbia, Mexiko, Venezuela, Argentina, Brasil, Txile eta Puerto Rico. Eta orain, Argentariarekin, presentzia indartu egingo da. Europar, halaber, fusioen politika jarraitu izan du BBV eta bategitearekin areagotu egingo da. Egunotan negoziatzen darraite Italiako Unicredito bankuarekin.

Hortaz, Asiako erronka geratzen zaie. Egun BBV —Argentariak gutxiago— apenas duen presentziarik, bankuarterko operazioak salbu. Hego Ameriketako presentziarekin BBVren merkatu potentzialak 50 milioi pertsonatik 250 milioirako jauzia egin bazuen, egin kontu Asiarekin zabaltzen den merkatu potentziala: Japonia, Txina, Korea, India, Indonesia, Thailandia, Filipinak, Hong Kong. Eta bankak, nahiz eta zuhurra den, badaki non dagoen negozioaren etorkizuna. Eta BBV, orain BBVak, ziur zerbait egingo duena Asian. Eta laster, britainiar bankuren batekin eginiko bategitearen bitartez. Denbora lekuko ●

BBVA-REN DATU OROKORRAK

	BBVA Mila milioi pezeta	Milioi euro	BBV Mila milioi pezeta	ARGENTARIA Mila milioi pezeta
Merkatu kapitalizazioa	6.183	37.160	4.458	1.725
Jarduera				
Guztizko aktiboak	37.656	226.317	24.291	13.365
Kreditu inbertsioa	17.961	107.947	10.706	7.255
Bezeroen gordailua	16.979	102.045	12.588	4.391
Inbertsio fondoak eta pentsioak	12.340	74.165	9.039	3.301
Emaitzak				
Ustiapen-marjina	432	2.596	319	113
"Cash Flow"	625	3.756	485	140
Zerga aurreko mozkina	364	2.187	253	111
Mozkin egozgarria	205	1.232	139	66
Ratio nagusiak				
Balabide propioen gaineko errentagarritasuna	20,2		23,6	16,2
Aktiboaren gaineko errentagarritasuna	0,96		1,07	0,81
Bis ratioa	11,0		11,1	10,8
TIER I	8,1		8,1	8,2
Beste datu batzuk				
Bulego kopurua	7.317		5.728	1.589
Langile kopurua	91.004		74.348	16.656
Herrialdeak (presentzia)	38			
Akzionisten kopurua (milaka)	1.310		476	834

Iturria: "El Pais"

Administrazio kontseilu berriak —2002ra arte Emilio Ybarra buru izango duena— BBVko 19 kontseilari eta Argentariako 14 izango ditu. Neguriko ohiko familia handiek —Ybarra, Ampuero,

■ Nafarroako aurrezki kutxen bategitea onartua; EAEkoena atzeratua

Juan Jose Ibarretxe buru duen Gas-teizko Gobernuak legealdi honetarako helburutzat bazuen ere, azken udal eta foru hauteskundeen ondotik sortutako arazo politikoek atzeratu egin dute oraingoz EAEko hiru aurrezki kutxen (BBK, Vital eta Kutxa) bategitea. Nafarroako kutxen (Nafarroako Aurrezki Kutxa eta Iruñeko Kutxa) bategiteak, oster, Nafarroako Aurrezki Kutxen Federazioaren oniritzia jaso du eta 2000 urteko urtarrilaren 3tik aurrera errealitate izango da.

Udal eta foru hauteskundeetako emaitzek egiazki arazoak sorrarazi dizkiete Bizkaia, Gipuzkoa eta Arabako aurrezki kutxen fusio prozesua diseinatu dutenei. Ez da gauza bera hiru udaletxe garrantzitsuenak eta hiru foru aldundiak aberztaleen esku egotea edota indar politiko desberdinen kontrolpean izatea. Eta azken hau da oraingo kasua; Bizkaian ez legoke aparteko arazorik, udaletxea eta aldundia EAJren esku izaki, baina bai Araba eta Gipuzkoan, PPren eta PSOE-

ren —hurrenez hurren— kontrola handiagoa baita.

EAEko hiru aurrezki kutxen pastela oso da gozoa, eta tartean liskar politikoak sortzea ez da harritzekoa. Gogoan hartzekoa da aldundiak eta udaletxeak direla kutxon sortzaileak eta beraz, instituzio haien kontrola dutenak dutela ere hauen kontrola. Aurrezki kutxen batzarrean horrela banatzen da ordezkariak: % 41 ezarleek, % 32 kutxen bulegoak dituzten

■ EAEko hiru aurrezki kutxen balizko fusioak hiru aldetiko (EAJ, PSE-EE eta PP) negoziatzia beharko du

herrietako udaletxeek, % 22 entitate sortzaileak (udaletxeak eta aldundiak).

Datozen asteotan hiru kutxek ezarleen ordezkariak aukeratzeko hauteskunde prozesu luzea abiatuko dute, eta 2000. urteko lehen hiruhilekoan amaituko da. Prozesu hau ofizialki neutroa bada ere, alderdi politiko garrantzitsuek gogor egiten dute lan beren progra-

men aldeko hautagai eta botoak biltzeko. Orain arte borroka honetatik kanpo egon den PPK Arabako Vital Kutxaren kontrola du helburu.

Gauzak horrela, EAEko hiru kutxen bategite azkarra asmozat dutenek egonarriz jokatu beharko dute, borroka politikoek prozesua zailduko baitute. Balizko bategiteak inoiz baino gehiago hiru aldetiko negoziatzia (EAJ, PSE-EE eta PP) beharko du, batzar bakoitzaren bi

herenak baiezkota ematea nahitaezkoa baita. Eta honek ez dirudi oso erraza. Testuinguru honetan, adierazgarriak dira BBK-ko lehendakari Jose Ig-

nacio Berroetak botatako hitzak: «Bategitera jo behar badugu, egin egin behar da eta azkar... baina ez bada- go akordiorik, ez da deus gertatzen, EAEko hiru kutxek aise erakutsi baitute bakarrik funtziona dezaketela».

Aurreratuago dagoen bategitea, bestalde, Nafarroako bi aurrezki kutxena da. Nafarroako Aurrezki Kutxen Federazioak fusio plana onartua du dagoeneko,

eta 2000 urteko urtarrilaren 3an azkenik CANek Iruñeko Kutxa bereganatuko du. Bi entitateen administrazio kontseiluak izango dira bereganatze bidezko fusioa aurki berretsiko dutenak. Nafarroako Gobernuak bakarrik diseinatu ditu entitate berriaren finantz politikak. Beraz, entitate berriak Frankismotik jarauntsitako egitura bera izango du: ez du ez batzar orokorrik ezta gizarte eragileen partehartzerik izango. Bategitetik sortzen den entitate berriak 272 bulego izango ditu herrialdean barrena. Gizarte ekintzak sortzeke dagoen fundazio batek kudea ditzake etorkizunean ●

■ Nafarroako Gobernuak lehendakari Miguel Sanzek eta Iruñeko alkatesa Yolanda Barcinak Nafarroako bi aurrezki kutxen bategiteari ameto eman diote.

Aresti, Muguruza, Agirre, Lezama Leguizamón, Liperheide, Vilariño...— bankuan jarraituko dute, baina hauen presentzia eta eragina gutxituz joango da pixkanaka, profesional eta inbertitzaile handiek pisu gehiago hartzen duten heinean.

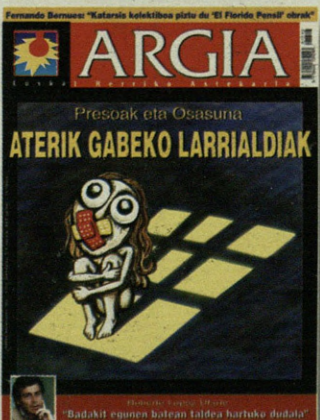
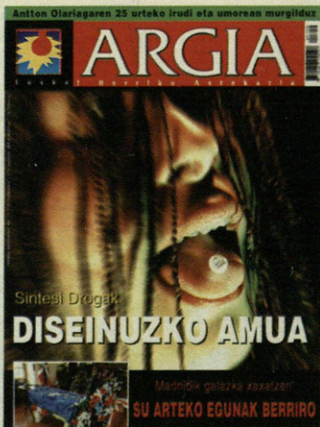
BBVAko arduradun nagusien asmoak

oso argi zeuden hasieratik: euren jomuga ez da fusio hau, orain anbizioagoak izaten hasi dira. Buru izan nahi dute, ez Europako edo Hego Ameriketako bankan, mundu mailako bankan baizik. Mundu mailako megabanku bat sortu nahi dute. Kostu murrizketaren ikuspegitik, ez dirudi

enplegu-doiketan hasi asmo dutenik. Behar ere, ez du behar, bi bankuek merkatuan segiko baitute; gainera, duela urte zenbait, BBV batez ere, hasiak dira aurre-erretiratzeko pizgarriak eskaintzen eta hortan jarraituko dute ●

◆ DANIEL UDALAITZ

Astero Euskaraz Bizitzeko

KONPROMISOAREN KOLOREAK DITU GU

(Ezagutzen gaituzu?)

ARGIA jaso nahi dut astero

HARPIDETZA SARIAK (BEZa barne): Hego Euskal Herria: 15.000 pta • Ipar Euskal Herria: 717 libera • Espainia: 15.000 pta • Beste Atzerriak: 19.300 pta • Airez: 30.225 pta

Markatu x batez zure aukera:

❑ Hilabetez dohainik jaso nahi dut ARGIA berria ezagutzeko

☐ Urte osoko harpidetza egin nahi dut. (CD bat opari jasoko duzu)

1. deitura 2. deitura:

N.A.F./N.I.F.: Helbidea:

Posta kodea: Herria: Herrialdea: Tel./Faxa:

SOILIK URTE OSOKO HARPIDETZA ESKATU DUENAK BETETZEKO:

Ordainketa mota (markatu x batez):

Bankuz

Transferentziaz ARGIAre kontura ☐

(Bankuz ordaintzekoak betetzeko soilik)

Titularra:

Banku edo aurrezki kutxa: Titularra:
Titularraren telefonoa Titularraren helbidea:

Entitatea

Sukurtsala ☐☐☐☐

K.D.

Kontu zenbakia

DATA:

SINADURA:

Harpidetza-orri hau bete eta bidali helbide honetara:

ARGIA, Harpidetza Saila: Zirkuitu Ibilbidea 15 nabil 20160 Lasarte-Oria (Ginuzkoa) • Tel: 943 37 15 45 • FAX: 943 36 10 48 • posta-e: harnide@argia.com • www.argia.com

Euskal Herrian itzulpengintzaren egoera ez da batere ona. Oraingoz ez dago Itzulpengintza lizentziaturarik, nahiz eta datorren ikasturtean egotea aurreikusten den. Zinpeko itzultzaileen azterketak ere bertan behera gelditu ziren duela urte batzuk.

ITZULPENGINTZA: ONESPENIK GABE, ATSEDENIK EZ

ALBERTO ELOSEGI

■ EIZIEko lehendakari Lurdes Auzmendi, elkarteak Donostian duen egoitzan.

A tope sin drogas» leloa zeraman gaztelaraz Espainiako Barne Ministerioak kaleratu zuen drogen aurkako kanpainak. Euskal Herrian ordea lelo horren itzulpen okerra —«Drogarik gabe, atsedetik ez»— drogen aldeko kanpaina bihurtu zen.

Itzulpen oker honek giroa nahastu zuen eta Euskal Herrian itzulpengintzaren inguruan hausnarketa egiteko balio izan du. Egoera honen berri jakiteko EIZIEra jo dugu, Euskal Itzultzaile, Zuzentzaile eta Interpretarien Elkartera.

Bertan Lurdes Auzmendi elkarteoko lehendakariarekin hitz egin dugu. Drogen aurkako kanpainak sortutako iskanbilari buruz galdetu diogunean, adierazi digu hain larriak ez izan arren hanka sartzeak askotan egiten direla. Hauek saihesteko moduaz galderetzerakoan berriz, horrelako kanpaina bat martxan jartzen denean itzulpena egiteko enkantea egin beharko litzatekeela, eta enkante horretara aurkeztu diren enpresen artean egilea aukeratu litzatekeela dio.

EIZIEk ez du horrelakoetarako inolako

hitzarmenik, ez Eusko Jaurilaritzarekin eta ez Espainiako Gobernuarekin. Eusko Jaurilaritzarekin duena Literatura Unibertsalaren izeneko saila euskarara itzultzeko hitzarmena da (83 dira dagoeneko itzulitakoak). Bestelako hitzarmenak dagokionez, zera diote: elkarteak ez dela itzulpen enpresa bat eta beraz, beraiek ez dutela zuzenean itzulpen zerbitzurik ematen. Elkarteko bazkideak dira zerbitzu hori ematen dutenak eta elkartearen zeregina bazkide hauen lan baldintzak eta eskubideak defendatzea eta hobetzea da.

ITZULPENGINTZA LIZENTZIATURARIK EZ, ORAINGOZ. Itzulpengintza arautu gabeko lanbidea izatearen arrazoi nagusia Euskal Herrian Itzulpengintza lizentziaturarik ez egotea da. Euskal Herria da Espainia osoan lizentziatura hau ez duen autonomia erkidego bakarra.

Itzultzaile, zuzentzaile eta interpretarien elkarteak azken urteotan behin eta berriz egin duen eskarrietako bat hau izan da, asko baitira Euskal Herriko kanpoko unibertsitateetan itzulpengintza ikasketak burutzen ari diren euskal ikasleak. Ikasle hauetako asko EIZIErekin harremanetan jartzen direnez, EIZIEk hitzarmen bat lortu nahi du unibertsitate horiekin ikasle horiek egin behar dituzten derrigorrezko praktikak euskarazko itzulpen enpresatan egin ditzaten.

Garai batean bi itzultzaile eskola egon ziren Euskal Herrian, bata Donostian eta bestea Gasteizen. Eskola hauek ez zuten titulu ofizialik eta duela hamar bat urte desagertu ziren, EHUK lizentziatura jarriko zuelakoan.

Hamar urte hauetan itzulpengintzaren inguruan egon den titulu ofizial bakarra urtebeteko master bat izan da. Hau ordea, ez da nahiko, urteetako esperientzia duten unibertsitateek gutxienez hiru urtetako ikasketak eskaintzen baitituzte.

Euskara sailaren babeslea:

Tolosako Udala
euskarazko komunikabideen alde

Hala ere hamar urte hauetako aldarrikapena ez da alferrikakoa izan, datorren ikasturtean ez bada, hurrengoan Itzulpen-gintza lizentziatura izango baitugu Euskal Herrian. Euskal Herriko Unibertsitateak eta Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak begi onez ikusi du azkenean eskakizuna eta Gasteizko kanpusean izango da ikasketa hauek burutzeko aukera.

Baina ez dira hemen bukatzen arazo guztiak. Ikasketa hauetan, ama hizkuntzaz gain, atzerriko bi hizkuntza ikasi behar ditu ikasleak. Hego Euskal Herrian ama hizkuntza euskara zein gaztelera izan daiteke eta atzerriko hizkuntzak beste batzuk izango dira. Hau aldatu beharra ikusten dute EIZIEko arduradunek, izan ere, Euskal Herrian egiten diren itzulpen gehienak euskaratik gaztelarrera edo gaztelaratik euskarara egiten dira. Horregatik, euskara eta gaztelera elkarrekin erlazionaturik ikasi behar dira, orain arteko sistemarekin ezinezkoa baita.

ZINPEKO ITZULTZAILEEN BEHARRA. Zinpeko itzultzaileak balio legala duten itzulpenak egiteko eskumena dutenak dira: itzulpen komertzialak, espediente akademikoak, hitzarmenak... Egun Euskal Herrian zinpeko itzultzaile bakarra dago.

Zinpeko itzultzaile izateko azterketak Espainiako Atzerri Ministerioak egiten zituena, baina Estatu barruko hizkuntzen arteko azterketak bertan behera uztea erabaki zuen. Katalunian, Generalitateak azterketa hauek bere gain hartu eta aurrera darraite, Euskal Herrian ordea, ez da honetaz arduratu den erakunderik egon. EIZIEk Eusko Jaurlaritzari azterketa hauek egiteko arduraren bere gain hartzea eskatzen dio, itzultzaile hauen beharra gero eta handiagoa baita.

Aurtengo maiatzean hitz egin zen honi buruz Jaurlaritzako arduradunekin eta azterketa hauek berrezartzeko prozesua martxan da. Hala ere luzerako izango dela uste dute EIZIEko kideek.

EIZIEk web orri bat du Interneten. Orri honetan, elkartearen berri emateaz gain, «Itzul» izeneko zerbitzu bat eskaintzen du. Zerbitzu honen helburua itzultzaileen lagungarri izatea da. Bertan zerbait itzulterako garaian izan daitezkeen arazoak denon artean konpontzeko aukera ematen du. Bestetik, zerbait itzultzen hasi aurretik testu hori dagoeneko itzulita dagoen jakin ahal izango da, testu asko baitaude behin eta berriz itzuli izan direnak ●

◆ AMAIA OLANO

Arturoren kaiera

ZUBEROAKO HERRI IZENDEGIA

Euskaltzaindiak Zuberoako herri eta herriarren izendegi ofiziala amaitu berri du. Herrialdeko kultur elkarteekin adosturiko lan honek proposatzen duen aldaketarik azpimarragarriena kontsonante ondotik 'h' letra duten herrien izenek grafia hori edukiko dutela da. Euskaltzaindiak, esate baterako, Atharratze, Olhaibi edo Sorholüze hobetsi ditu, nahiz eta horren kontra zenbait mintzatu zen. Zerrenda berri honek 1966tik irauten zuena ordezkatuko du.

EUSKARA JUSTIZIAN

Justizia Administrazioan euskara normalizatzeko erakundearteko batzordeak eginitako lana eredugarritzat jo zuen iragan astean EAEko Justizia sailburu Sabin Intxaurrek. PP eta PSE-EEK zalantzan jarri zituzten orain arte eginitako urratsak. Iritzi hauek gaitzetsiz eta batzorde honek erakutsi duen «eraginkortasunagatik», batzordeak lanean segitu behar duela adierazi zuen Intxaurrek.

EKE-REN GOGOETA ASTEBURUA

Euskal Kultur Erakundeak (EKE) gogoeta aste-burua antolatu du azaroaren 5 eta 6rako. «Nolako euskal kultura XXI. mendean» galderari erantzuten saiatuko dira partehartzaileak. EKEko zuzendari Pantxo Etxegoinek euskarak eta kulturak hamar edo hogeitaz urteren buruan beteko duten lekuaz gogoetatu behar dela aipatu zuen, egitarauaren harira. Lau galdera orokorren inguruan hausnartuko dute, lau lan taldetan banatuta, bertaratu diren ehun bat pertsonen.

UEMA-K ZUZENDARITZA BERRIA DU

Udalerrri Euskaldunen Mankomunitateak (UEMA) zuzendaritza batzorde berria aukeratu du. Lehendakaria Kontxi Gabantxo da eta 9 batzordekide izango ditu. Datorren urteetarako helburu eta erronkak zehaztu zituzten, eta alderdi abertzaleei, EAJri bereziki, proiektuan inplikatzeko eskatu zieten.

U r r e a

■ Bagera Donostiako Euskaltzaileen Elkartek «Mintzalaguna» egitasmoa jarri du abian. Honen bitartez, euskara ikasten ari denari edo erabilpenarako aukera gutxi duenari euskaraz mintzatzeko laguna eskaintzen zaio. Iaz emaitza baikorrak izan ziren eta aurtur ere deia luzatu die Bagerak euskaldun eta euskaldungaiei. Harremanetan jartzeko hots egin 943 43 12 28 telefonora.

■ Salbuespenak egon badauden arren, etxeetara heltzen zaigun publizitateak euskarari eskaintzen dion tartea ez da zabala izan ohi; askotan, gainera, akatsez jositako tartea izaten da. Pryca merkatal guneak «Las sorpresas continúan» izenburupean bidalitakoa adibide tamalgaria da. Akatsik ez da, ez baita euskararik. Zorixarrez, ezustea euskara agertzea izango zatekeen.

I k a t z a

Gipuzkoako Medikuen Elkargo Ofizialak 100 urte bete zituen apirilaren 20an eta Jose Maria Urkia Etxabe sendagileak bere aitzindari eta kideen historiak eta gorabeherak jaso nahi izan ditu «Cien años de medicina en Gipuzkoa. 1899-1999» liburuan.

MENDE BAT GIPUZKOARREN OSASUNAREN ZAINDARI

Azken 100 urtetan medikuntzak aurrerapen handiak ezagutu ditu. Guztia ordea, ez da arrosa kolorekoa izan; gure arbasoek izurrite ugari ezagutu zituzten eta askok, ondorioz, bizitza galdu zuten.

Donostiak «hiri higieniko» titulua jaso ahal izateko ezaugarriak zituen. Horren atzean ordea, sendagile adoretu askoren lana zegoen, batik bat XIX. mende amaieratik hasi eta Gerra Zibilera arte doazen urteetan. Izen ospetsuak ziren Emiliano Eizagirre, tuberkulosiaren aurkari garrantzitsuena eta Benigno Oreja urologoa.

XX. mende hasieran tuberkulosiak gogor erasotu zuen Gipuzkoa. Horren adierazgarri da Luis Alzua medikuak eginiko aipamena: «Donostia higie-ne-zerbitzuen-gatik hiri eredugarria bada ere, eta nahiz eta bertatik neurri handi batean baztanga eta erupzio-sukarrak desagertarazi diren, tuberkulosia jaun eta jabe da».

Osasunaren aurkako eraso horren aurrean Emiliano Eizagirre eta Manuel Zarrageta sendagileek tuberkulosiaren kutsatze arrazoiak eta gaixotasunari aurre egiteko bideak ezagutzeko orri batzuk atara zituzten. Bestalde, 1912. urteko irailean Espainiako Tuberkulosiaren Biltzarra egin zen Donostian, eta urte berean lehen aldiz Espainian, «Lorearen Festa» izenez ezagututako diru-biltzea antolatu zen, tuberkulosiari aurre egiteko laguntzak jaso asmoz.

1918KO GRIPE PANDEMIA. Baina tuberkulosiaz gain, Gipuzkoak beste zenbait gaixotasun bortitz ere ezagutu du. Horien artean 1899ko uztailearen 4tik 1900. urteko ekainaren 13a bitartean izandako baztanga izurritea. 36.000 biztanletik 294engan izan zuen eragina, batik bat

■ Manteoko ospitalean tuberkulosiak jotako gaixoak.

umeak eta Donostiko Alde Zaharreen bizi zirenak. Hala ere, izurrite guztien artean beldurgarrienetako bat 1918ko gripe pandemia izan zen.

Gripea Frantzia eta Ipar Euskal Herri-rik Irungo mugan barrena sartu zen Gi-

iraila, urria eta azaroa bitartean.

Sendagileek ez zuten amore eman eta etengabeko lanaren fruitua izan zen medikuntza arloan lortutako hainbat aurrerapen. Baina zenbait borroka mediku euskaldunek bultzatuta izan bazen ere, asmakuntza asko atzeritik hartu ziren. Horren adibide garbia da esaterako, sifiliaren aurkako Salvarsan edo 606 produktua, Ehrlichek, 1908ko Medikuntzako Nobel saritua asmatua. Gainera, Donostia eta

Miarritze biltzar zientifiko garrantzitsuen guneak izan ziren. Aipagarriak dira adibidez, 1929ko Medikuntza jardunaldiak eta 1934ko Espainiako Medikuen Elkargoaren X. Biltzarra, baita urte bat beranduago antolatu zen Talasoterapiaren Nazioarteko VII. Biltzarra ere.

Osasunaren inguruko jardunaldiez gain ordea, Donostian urte askotan zehar medikuntza Zinemaren Nazioarteko Jaialdia

■ Gripearen konponbideak era guztietakoak ziren: alkoholdun edaria, baratxuria eta Bayer aspirina

puzkoara eta hemen biziki gogorra izan zen izurritea. Prebentzio neurrien artean lehena muga ixtea izan zen. Hala ere, gipuzkoarrengan beldurra nagusitu zen, batik bat 1918ko iraila eta urria bitartean. Gripearen konponbideak era guztietakoak izan ziren: alkoholdun edari eta baratxuritik hasi eta Bayer aspirinaraino iritsiz. 1918an Gipuzkoan hil ziren 6.500 pertsonetatik 3.300ek gripearen ondorioz galdu zuten bizitza,

antolatu zen. Ekimena Jose Luis Munoa Roiz oftalmologo famatuaren eskutik etorri zen. 1968an Espainian lehenengo aldiz, medikuntzarekin lotura zuen zinema jaialdia burutu zen. Gran Kursaal enpresak Gran Kursaal antzokia eta Gaxen aretoa eskaini zituen eta Migel Etxarri luzemetrak lortzeaz arduratu zen.

Lau urtez iraun ondoren, jaialdia krisian sartu zen. 1974. urtean ordea, lehengo ibilbideari ekin zion, baina oraingo honetan Victoria Eugenia antzokian. Jaialdiak medikuntza munduko izen entzutetsu ugari Donostiara ekartzea lortu zuen: Barnard kirurgilaria, Milango Sirtosi, New Yorkeko Byron Smith... Edizio bakoitzean 30 lurralde baino gehiagotako adituek hartu zuten parte, eta desagertu arte, 25 urteren buruan, Europako medikuntza zinemaren jaialdirik garrantzitsuenetako bat izan zen Donostiakoa.

FRANTSES ETA ESPAINIARREN ARTEKO TIRABIRAK.

Ruiz Zorrilla ministroak 1869ko Madrilen otsailean dekretu bat sinatu zuen, zeinaren arabera atzerriko medikuek Espainian lan egiteko eskaera bat aurkeztu eta 200 eskudo (500 pezeta) ordaindu behar zituzten. Kanpoko sendagileak, batik bat Frantziakoak, inolako arazorik gabe jartzen ziren lanean Espainian, bertakoen haserre sortaraziz. Gainera, atzerritarrek beren lanbidean ari ziteko ez zuten denbora aldetik inolako mugarik.

Gipuzkoan Frantzia eta Espainiako medikuen arteko gorabeherak indar handiarekin bizi izan ziren, are gehiago Gipuzkoatik Frantziara joaten ziren medikuek jasotzen zuten tratua berri izan ondoren. Esaterako, 1916an Agirre sendagilea Ipar Euskal Herrian lanean hasi zenean Baionako presondegira bidali zuten.

1902an Romanones kondeak Ruiz Zorrillaren dekretua deuseztu zuen, baina zorte horrek hilabete gutxi iraun zuen, ondoren lehengo egoerara itzuli baitziren. 1921ean Francisco Aparicio ministroak Errege Agindu bat osatu zuen, zeinak mediku atzerritarrei emandako baimen guztiak sei hilabeteko epean amaitzeko mandatu emanen zuen. Frantsesek ordea, Madrilen lagun garrantzitsuak zituzten eta Errege Agindua deusezte lortu zuten. Azkenean, Primo de Riveraren diktadurarekin Espainiako medikuen nahia bete zen, nahiz eta espero zuten gutzia ez lortu ●

◆ ELISABETH POMBO

Año III Abril de 1918 Núm. 24

GUIPUZCOA MÉDICA

REVISTA MENSUAL

ROBOPORRENAL ROBERT
(RECONSTITUYENTE)
Prescrito por:
JOSÉ ROBERT Y SOLER
FARMACIA ROBERT: Barcelona, 76, BARCELONA.
Granular - Elixir - Inyectable

DISPONIBLE

■ Ezkerrean, «Guipuzcoa Médica» hilabetekariaren 24. alea. Eskuinean, jendea tuberkulosiaz informatzeko zabaldu ziren 10.000 izkribu irakurterrezetako bat.

■ Sudurrean ukitu batzuk eta kitto

Guztia 1929ko apirilean hasi zen. Urte hartan, garaiko tokiko prentsak Fernando Asuero doktorearen sendakuntzen berri eman zuen. Oso teknika berezia zen 1887an jaiotako donostiarrak zerabilena: estilete mehe eta muturrean gorria zegoen batekin gaixoarekin sudurrearen alde bateko zein besteko korneteak ukituak egiten zituen. Metodoa Frantziar Bonnier doktoreak erakutsitakoaren antzekoa zen, centroterapia edo reflexoterapia izenez ezagutua.

Asueroaren kontsulta jendez gainezka egoten zen. Hori dela eta Principe hotelera lekualdatu zen, Ramon Mª de Lili kalean kokaturik, jada desagerturik dagoen Urumea pilotalekuaren zati bat hartuz. Espainiatik eta Frantziatik etorritzen zen jendea doktorearen mirarien bila. Primo de Rivera generalak berak ere ezagunen bat bidali zuen.

Berehala ordea, Asueroaren teknikaren inguruan iritzi ugari sortu zen medikuen artean: batzuk defendatu egiten zuten; beste batzuk berriz, petrikilo eta berritsu hutsa besterik ez

zela zioten. Garaiko medikuntza ofizialak ez zuen behin ere Asuero doktorearen tratamendua onartu.

1930ean jada Asueroaren kontsulta ez zegoen garai bateko jendetzarik, eta urte bat geroago itxi egin zuen. Pixkanaka-pixkanaka eta urteak aurrera joan ahala, ahaztuz joan ziren garai bateko sendakuntza berezi haiek, Asuero bera ere oroimenaren leku urrun batean geratuz ●

■ Fernando Asuero doktorearen sendatzeko teknikak ez zituen medikuntza ofizialak onartu.

k 6 Azaroak 6 Azaroak 6 Azaroak 6 Azaroak 6 Azaroak 6 Azaroak 6 A
ko 22:30 Gaueko 22:30 Gaueko 22:30 Gaueko 22:30 Gaueko
degia Antzizar Kiroldesia Antzizar Kiroldesia Antzizar Kiroldesia Antzizar Kiroldes
sain Beasain Beasain Beasain Beasain Beasain Beasain Beasain

igelaren barrad

capita la Lettera

Runner Odorika and Mugalaris

800pta aurrez erosita

Antzizar Kiroldegia

Beasain

Zumarraga / Urretxu: Aldiri • Ormaiztegi: Itxune erretegia • Beasain: Loinaz taberna
Ordizia: Pottoka taberna • Ataun: Bittor taberna • Lazkao: Alboka taberna
Zaldibi: Joxepane taberna • Idiazabal: Xume taberna • Segura: Imaz taberna
Tolosa: Shanti taberna • Andoain: Irunberri taberna • Donostia: Bilintx liburudenda

Laguntzailea:

GOIERRITARRA HAMABOSTEKARIA

HAMABOSTEKARIA

MICHEL B ERHOKOIRIGOIN

“GURE ESTRUKTUREN KUDEATZAILE IZAN NAHI DUGU”

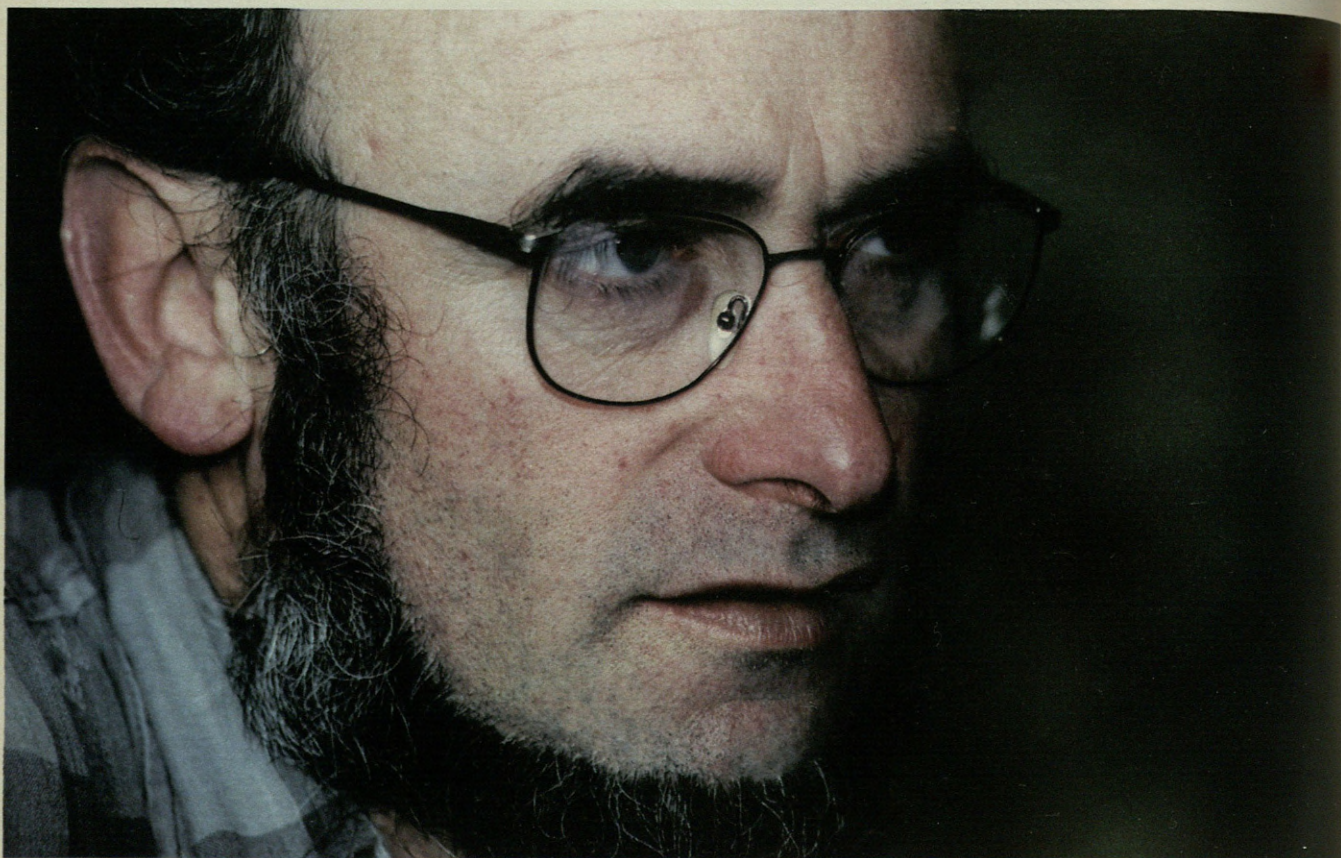

Euskal

*Departamenduaren
aldeko manifestazioaren
berri berak eman zuen;
euskaraz eman ere.
ELBko laborarien
aurpegi ezagunena dugu.
Hitz jario zehatz eta
zuzena darabil. Michel
Intxauspe edo François
Bayrou-rekin jardun
dezake une batez, eta
hurrengo minutuetan,
laborari zahar nahiz gazte
baten arrangurak eta
kezkak jaso ere telefono
beretik. 1952 urtean sortu
zen Nafarroa Behereko
Gamarten. Lagunek
“Berroko” deitzen diote.
Hazparneko laborantza
eskolan egin zituen
oinarrizko ikasketak.
Jean-Louis Davant
zuberotarra izan zuen
irakasle. Haren ildo oso
du gustukoa. Eguneroko
militantziak eta lanak
ikasiriko pertsonatzat
jotzen du bere burua.*

ALBERTO ELOSEGI

■ «Laborariak, euskaldunak eta internazionalistak gara».

■ «Parisen ibilia naiz, eta esperientzia zoragarria da, baina zaila ere bai».

Laborari garaztarra, ez-kondua eta bi seme-alaben aita. Emazteekin batera, zure gurasoen Uharteia etxaldearen segida hartu zenuten; Garmate herrian. Kontaiguzu pixka bat baserrian plantatze hori, mesedez?

Ene aitak behi esnea egiten zuen. Hemengo baserrietako behi gorria hazten zuen. Ni plantatu nintzelarik, orain hogeit urte, haren segida hartu nuen, eta espezializatu nintzen behi betroien esnari buruzko produkzioan, inbertsio handiak eginez. Orain berriz, Iñaki semea, Pauen ari da laborantza ikasten; geroan etxean finkatzeko ideia du. Esnea gasnatzen hasia da. Behi gasna produkzio txiki bat egiten du; ekoizten dugunaren % 5-10 artekoa. Beraz, gure segida hartzeko bide berri bat irekitzen hasia da. Nahiz ikasketekin nahiago duen segitu ahalik eta denbora gehien.

■ Ekoizpen azkar baten inguruan, beste tipiakoak ezartzeko usaia dago orain hemengo baserrietan. Zuek ere ekoizten duzue beste zerbait, ezta?

Orain sei bat urte, bigarren produkzio

bat ezarri genuen, arras beste zerbait da. Dibertsifikazioa deitzen zaio: kiwai frutak ekoizten ditugu, kiwi familiakoak. Ez dira batere ezagutuak. Produkzio tipi honek bi hilabetez lan asko eskatzen du; agorrila eta buruila. Kiwai-plantazioa molde biologikoan egiten dugu. Plantazioaren lurtean oilaskoak, oiloak, antzara edota ahateak ezarri ditugu, belarra jan dezaten, horiek garbiki atxikitzen dute plantazioa, beren ongarriaz ontzen dute plantazioa. Ez dugu kiwai arbola tratatzen hartara.

■ Laborantzan eta bere kudeaketan burubelarri aritua zara. Euskal Herriko Laborarien Batasuneko (ELB) militante eta liberatu gisa anitz urtetan. Egun hemen eta Parisen bihar.

ELBn hiru urtez izan nintzen permanente gisa hemen, 86tik 89ra bitartean; eta estatu mailan bestalde «Coordination de Payssannes» sindikatuan. Parisen ibilia naiz eta esperientzia zoragarria eta aberasgarria izan da enetako. Baina oso zaila ere bai, ez baita erraza han lanean egon, eta gero biharamunean hemen. Urte horietako lana egin ahal izan dut Mikele ene emaztea hemen delakotz, berak ene lanak egin dituelako; proiektu komuna lantzen dugulakoz funtsean. Ni agertzen naiz, baina ene

familia guztia ere hor dago ere, haiek egiten dute ere ene lanaren parte handia.

■ ELBk hamazazpi urte bete ditu. Nola izan zen sindikatu honen sorrera?

Hemengo laborariak historikoki eta tradizioz FNSEAn (Frantziako Nekazari Sindikatuen Federakuntza Nazionala) defenditzen zituzten beren interesak. FNSEA hamar urtez aritu ondoren, laborari belaunaldi berriak sortu zuen ELB. Gure lanaren medior barne kontradikzioak azalarazi genituen, eta sindikatu honi ez zela Euskal Herriak behar zuen sindikatu erakutsi ere. Zatiketa ekartzea aurpegiratu ziguten, laborari mundua ahultzen guelakoan. Gu laborarien batasunaren alde ginela eta batasunaren zentzu bakarra interes berdinak dituztenak batzea dela, erran genuen. Interes ezberdinak elkarrekin ezartzea hori ez dela batasuna.

■ Bide polita urratu duzue geroztik.

ELB sortuz gero hiru hauteskunde pasa dira: lehenean % 29 egin genuen, % 39 bigarrenean, eta azkenean % 47. Haiek, bistan da, kontrako portzentaia egin dute. 1984an egin genuen gure definizioa: laborariak, euskaldunak eta internazionalistak. Laborari guztiek bizitzeko molde bat behar dutela diogu lehenik: produkzio auke-

Hamarrekoa

MICHEL INTXAUSPE

«Harritzekoa da Garaziko laborariengan duen eragina»

FRANTXUA MAITIA

«Abertzaleekiko izan duen jarrera ezkorra gaintitzea kostako zaio. Hala ere, euskal departamenduaren gaiarekin argi jokatzeko ari da»

JEAN JACQUES LASSERRE

«Euskaldun, biarnesa edo gaskoia den ez jakinik, bere buruarekin ongi ez dagoen pertsona»

FRANÇOIS BAYROU

«Euskal hautetsi gehiago ez bada Departamenduaren alde bere eragin psikologikoagatik da»

RENAUD DELIZAGARAI

«Gizarte sektore batzuetan eman den bilakaeraren agergarria»

ARÑO CACHENAUT

«Aise lan gehiago egiten du agertzen duena baino; sekula lehen mailan agertu gabe. Militante paregabea»

SAUVEUR BACHO

«Langileria gurean sartzen ari dena. Bere sindikatua Lizarra-Garaziri buruz bide egin zezan nahi nuke»

XABI LARRALDE

«Abertzale belaunaldi berri baten agergarri, abertzaleatasuna eta errealitatea lotzen dituen»

JEAN-MICHEL GALANT

«Gutxi mintzo da, bai pentsatu ordea. Interesantea, estrategikoki urrun begiratzen baitu»

JEAN-LOUIS DAVANT

«Abertzaleatasunaz eta gizarteaz bere azterketak biziki estimatzen ditut, baita bere buruaren exijentzia maila»

rak partikatu behar dira, eta gazteen segida bermatu ere. Bigarrenik: euskaldunak gara, eta pertsona eta sindikatu bezala Euskal Herriko kultura eta geroa eraikitzeke nahikarian sartzen gara, gure herriaren partaide soziala izaki. Hirugarrenik: nazioarte mailan beste laborariekiko errespetua eta elkartasuna lantzen dugu, politika agresibotik landa.

■ **Azken puntuari buruz: FNSEAk duen jokabidearen ezberdina erakutsi duzue azken hamazazpi urteotan.**

Bai. Sindikatu honek izpiritu arras lehiakorra defenditzen du, ahaldua hobekiago bizitzea normala da eta merkatuaren legea ezin ukatzukoa da bere iritziz. Merkatu liberalago batean oinarritzen da, eta ez bakarrik tokiko harreman eta aferetan. Frantzia eta Europarentzat libertatea gero eta handiagoa eskatzen du, gero eta gehiago produzitu mundu mailako merkatura esportatzeko. Guk, berriz, geuk nahi dugu merkaturak kudeatu, merkatu libreari mugak ezarri. Izan ere, esportazioaren bitartez munduko beste nekazariak menpeko hartzen ditugu. Kontradikzioa izugarria dago hor. Konparazioa, Espainia, Portugal edo Marokotik sartzen da fruta merke Frantzian. Errefusatzearekin ados egon gaitezke edo ez.

■ **“Batasunaren alde gara, baina batasunaren zentzu bakarra interes berdinak dituztenak batzea da”**

Baina, aldi berean, azkar diren sektoretako ekoizpena ezin dugu esportatu hango ekoizleen kaltetan. Hori ezin onartuzkoa da guretzat.

■ **Laborari gisa: beste langileen ordezkari sindikalak ez bezala, zuen ideiak praktikara eraman dituzue hein batean.**

Guk diogunez, egun batez izaten ahal gara zango eta eskuak kakan, eta ordu baten barne, nazioarte merkatu-legearen alde borrokatzen ministerioan. Hots, une

berean laborari eta gure estruktura arduradun eta kudeatzaile nahi dugu izan. Guretzat zinez inportantea da, gauzek balio gehiago dute bizitzeko ditugulakotz. Delekatze lanak indarra galtzen baitu beste baten ize-nean egiten delarik. Beste lan sektoreetan arazoak eztabaidatzen dutenak ez dira komunizki lantegietan ari, langileak ordezkatzeko dituzte.

Guretzat hasteko, eta enetzat pertsonalki, ordezkatzeko dugu jendearekiko errespetua gordetzea da garrantzizkoa. Nik nihaurek errealitate hori bizi gabe, ez nuke ene burua ongi sendi besteen errealitateaz mintzatzean.

■ **Bigarren puntua: euskaldunak izatea.**

Azken urte hauetan gure lana eta pro-

■ «ELB ez da talde korporatibista profesional bat, gizarte talde bat baizik».

ALBERTO ELOSEGI

fesioari zuzen lotuak ez diren erabakiak hartu ditugu. Lizarra-Garazi adierazpena sinatu dugu, Euskal Departamenduaren alde bozkatu eta borrokatu, presoak Euskal Herriratzearen alde manifestatu. Horrengatik, gure kideei, eta gizarteari, oro har, gurea sindikatu profesional bat izanik, produkzioaz arduratzen dena, zergatik sartzen den alor horietan esplikatu behar diegu. Testu bat plazaratu dugu, gure euskal eta sozial identitatea azalduz. Ez garela talde korporatibista profesional bat, baizik eta Euskal Herriko bizitzan sartu nahi dugula, gizarteko beste alorreko langile edota kontsumitzaileekin harremanak landuz.

■ **Lizarra-Garazi aipaturik. ELBko laborariek «eraikuntza nazionala» ulertzen dute?**

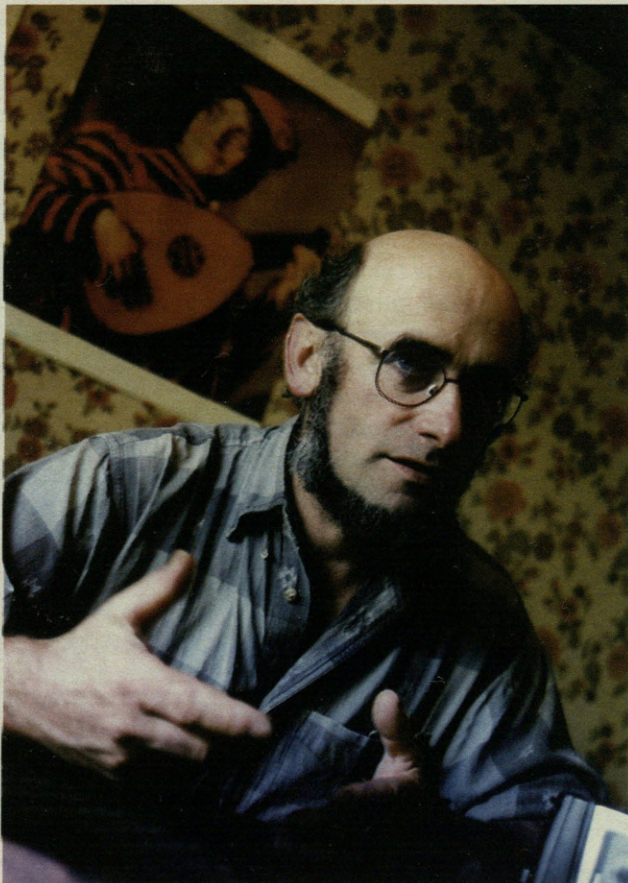
Bon, eraikuntza nazionalak badu bide egiteko hemen. Hemen go errealtatea ez da Hegoaldekoa, hori denok dakigu. Militantzia mailan bai, konprenitu eta sinetsi ere bai. Gizartean ez da zabalki barneratua. Baina batek bestea ekartzen du. Inportantea etapaz etapa joatea da.

■ **Bestalde, ba al dago segidariak eta erreleborik ELB sindikatuan ere?**

Sindikatuaren kudeaketa eta animazio lanak egiten ditugunok militante historikoak gara. Egia da ez dela erraz esperientzia bildu duen jendea ordezkatzea. Laborariak usatuak dira gurekila; konfiantza dute eta nahi dute segi dezagun. Senditzen dugu presio gisako bat, eta ez da horretan erori behar. Alta, bozeramale eta ordezkarri lanak eraberritzeko sistema jarria dugu martxan. Idazkaritzan 6 bat laborari gara, eta urtero bat gutxienez eraberritzen da.

■ **Laborantza munduan segidariak badago bederen?**

Laborantza munduan eta gure kolektiboan ere bai. ELB eraberritzen ari gara. Beste belaunaldi bat sartzea nahi dugu sindikatuaren kudeaketan. Udazken honetan eta udaberrian formazio ikastaroak antolatuak ditugu laborariak sindikatuaren gestioan trebatzeko. Nik ezagutzen dut beste departamenduetako errealtatea, eta Euskal Herrian badugu xantza; gazteak plantatzen dira nekazaritzan. Laborantzako militantismo maila oso aberatsa da;

ALBERTO ELOSEGI

■ «Ni agertzen naiz, baina ene familia hor dago».

kultura, politika nahiz sozial mailan ere bai. Bistan dena, guk jakin behar dugu haiei lekua uzten.

■ **Laborariaren mentalitatea asko aldatu da. Menpeko izate hura...**

Bazen gaintzeko menpekotasun bat eta badago. Nekazari munduko notaleei, boteredun eta dakienari buruz izan da menpekotasun izugarria. Historikoki, zenbait pertsonak beren jakitatea baliatu du laborariak sometitzeko. Notabilismoa

■ **“Ez nuke ene burua ongi sentituko besteen errealtateaz mintzatzean, nik errealtatea hori bizi gabe”**

errealtatea izan da eta egungo egituretan, kooperatibetan, banku eta aseguru-etxeetan hor da presente beti.

■ **ELBk horri buruz ere lan egiten du.**

Gure sindikatuak ekarpen bat egin du horretan ere nik uste. Notableen jakitatea ezin kritikatzeko dogma zen. Eta frogatu dugu, jendeak ematen zion inportantzia besterik ez zela. Gauzak erlatibizatu dira, dakiten eta ez dakiten horretan, geure ekoizpen eta gestio estrukturalak sortu bai-

titugu.

■ **Orain aste batzuk —Jose Bove laborari sindikalistarekin elkartzunean— Mac Donalds aitzinean zikiroa antolatu duzue eta multinazionalen produkzioa salatu ere.**

Oihartzun handia izan da estatatu osoan, guk pausatu arazoak ez direlako laborarien arazoak soilik, kontsumitzaile eta gizarte osoarenak baizik. Produkzioa industrialari salatu dugu: gaurko nekazaritzak eskaintzen dizkigun jakiak —behi eroarenak, kasu— antibiotikoez edota genetikaz transformaturiko jakiak badira, nora goaz? Guk laborantzatik barnetik salatu dugu sistema, erranez, ez dela guretzat laborarientzat kaltegarria soilik, baizik gizarte osoarentzat.

■ **Merkatuaren liberalizazioak ekarri du ekoizpenen kontrol eza.**

Oraingo munduko merkatal antolakuntzak dena libre eta gutienik kostatzen den lekuetan ekoiztea du xede. Gune azkarre-

netan, eremu handiak eta aberatsak dauden herrialdeetan ekoiztu nahi baitute soilik; bazterreko eremu pobregoa bazter utziaz. Gu horren aurka borrokatzen ari gara. Herrialde batentzako dependentzia handiena jatekoaren dependentzia da. Munduko herri bakoitzak bere beregaintasun maila izateko eskubidea du, kanpoko agresioetatik zaindua behar du bere produkzioa.

■ **Frantses hedabideek garrantzia eman diote aferari, bederen?**

Jose Bovek Averonen abiatutako ekintzaren ondorioz haustura bat eman da gizartean. Aspaldiko gure gaia zen, gizarteratzea falta zen. Kazetari eta hedabide batzuk ohartu dira guk azaldu mundializazio eta liberalizazio arazoa ez dela lan merkaturaren soilik azkartzen ari, ekonomia globalizatzen ari da, eta oro har, kultura, informazioa... Kasu! pentsatu dute kazetariak. Elkartasun natural bat eman da hor.

■ **Berrikiago, Euskal Departamenduaren alde azaldu da ELB. Hor ibili zara laborarien ordezkarri gisa.**

Pertsonalki, laborari gisa, biziki kontent naiz. Euskal Departamenduaren aldeko desmartxan eta manifestazioan berezi-

ki, ez soilik ELBko militanteak, baizik eta laborari asko ikusi baititut nonnahi. Laborarien partizipazioa poliki joan da.

■ **Suprefetuarengana joan zarete. Erantzun hotza ukan duzue, ordea.**

Hotza. Ezin konprenituzkoa eta onartuzkoa. Ez ziren uros jende kopuru hori ikusirik. Alta, estatuen ordezkariak nortasuna handiagoa erakutsi beharko lukete holako agerraldi baten aitzinean. Larria da halako mespretzu batez gu hartzea. Izan ere, hor ginen ordezkariak, gizartearen arlo guztiak ordezkatzeko ditugu: politika eta sindikalgintza, gazte, laborari, langile nahiz profesional eremuak. Zuzenbidezko estatua goraiatzeko duen demokrazia baten aldetik errespetu gehiago zaio herri mugimendu honi.

■ **Hainbat gogoeta egin eta beste hainbat konklusio atera duzu zuk, ziurrik ere.**

Baiki. Bat: batzuek uste badute Euskal Departamenduaren eskakizunak ez duela baliorik, eskakizun erreformista dela, ez dela abertzaleen eskakizuna. Hori, estatuak egiten duen erresistentziak garbiki erakusten du zein den inportantea urrats hau. Bi: gauzak ari dira aldatzen. Ehunen Deia taldean, abertzale dena eta ez

denaren artean konplizitate bat sentitzen da. Pixka bat motel zirenak ari dira "erradikalizatzen". Jende horrekiko errespetua gorde behar da, hainbeste jende mugitzen ari den unean, abertzale batzuk kanpoan gelditzen badira, ez dute aise konprenituko aurkako jokamolde hori. Batasuna-

ren orduan ari gara. Abertzaleek hori ulertzeko kapable behar dugu izan. Pario edo erronka hau irabazteko posibilitatean gara lehen aldikotz. Jakinik ere, abertzale batentzako ez dela hor Euskal Herriko proiektua bukatzen, jakina ●

MIKEL ASURMENDI

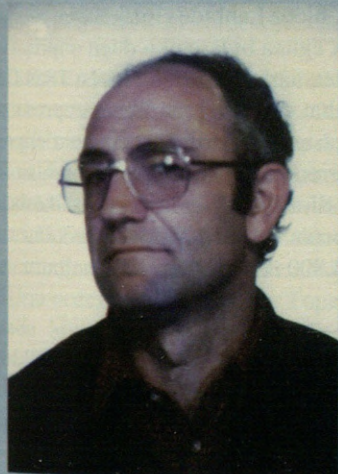

ALBERTO ELOSEGI

■ «Zango eta eskuak kakan sartuak egon gaitezke orain, eta egun berean zein nazioarte merkatu nahi dugu eztabaidatzen ministerioan».

T a n t o a

Kapazitate handiko gizona

■ **Arño Cachenaute**
ELBko militantea

Badu 25 urte baino gehiago Mixel eza gutzen dudala, laborantzako sindikalista bezala. Bere helburua da erakustea —egun guzietako engaiamenduaren bidez—, gauza gaizki badoaz ere, ez direla halabeharraren gain ematen ahal. Hartzen diren orientabide zuzen edo makur guziek dutela beren erroa zenbait gizonen nahikerian. Bizi garen sozietate honetako deliberoak aintz al ditz hartuak direla minoria baten interesen alde; maioria batek pairatzeko nahikeriarekin.

Mixelen helburua da ere kontuan harraztea baktxaren eginbidea litekeela, bere ahalen arabera, injustizia hedatzen duten mekanismoen kontra borrokatzea, proposamenak landuz, egiazko justizia eta demokrazia ezartzeko; baktxak exenplua emanez egun guzietan. Segur naiz, hori dela Mixelek duen suaren hazkurria. Helburu honen zintotasunak galdatzen du engaiamendu handia. Mixelek arlo anitzetan eramaten duena: bere herrian eta Euskal Herrian, estatu mailan (Pari-

sen edo bestalde), ahanzi gabe, lehenik laboraria dela, bere eta familiaren bizibide osoa laborantzatik daukala.

Ezin ninteke egon aipatu gabe bere semea Iñaki, alaba Jenofa, eta partikulariki Mikele bere emazteak ekartzen dioten sostengua. Berreziki, Mixel kanpoan delarik, bakarrik eramanez etxaldearen kudeatzea, haren usu familiar ez izatea onartuz. Sostengu oso hori gabe, ez zait iruditzen Mixelek bere baitan dituen kapazitateak bertzeen zerbitzuko ezar litezkeenik. Mixelek kapazitate handia du gauzen orokorki ikusteko, analizatzeko eta komunikatzeko. Kapazitate eta kalitate hauek Mixelek aspaldi balia izan zitzaizkeen «notable» gisa, bere burua bakarrik aitzinatuz. Baina ez du hautu hori egin. Hautua egin du, idekiak diren taldeetan parte hartuz. Beti taldeen izenean agertzen baita, haien mezuak helaraziaz. Gizon goxoa, beti umore onean, behar den denbora hartuz, gauzak hozka bat aitzinatzen nahikariarekin. ●

E Z P A

PRINTZA

GEURE HEZKUNTZA
Inaxio Oliveri Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailburua honela mintzatu zen «Euskaldunon Egunkarian»:

«(...)Hasteko, Hezkuntza Sistema Propioa zer den zehaztu beharko genuke. Nire ustez, egitura, antolaketa, edukiak, irakasleak eta abar botere legegile propioak erabakitzen dituen lege eta arauekin erregulatzen direnean dugu Hezkuntza Sistema Propioa. (...)

Bistan da gaurko euskal hezkuntza sistema ez dela geure Sistema Propioa. (...) Ezin dugu hauetako bakar bat ere geure-geurea edo propioa denik esan, izan ere EAEkoa eta Nafarroakoa (Iparraldeari bere lurraldetasuna ere ez zaio aintzatesten) Espainiako gorreek emandako oinarritzko legeek mugatuta baitaude. (...) Argi dago arazo hau Hezkuntza Sailaren jarduketara-esparrua gaitzitzen duen arazoa dela, arazo politikoa da (...). Nire ustez aurrerantz egin daiteke eta egiten ari gara. Sistema zeharo arrotza izan genuen abiapuntu. (...) Sistema hartatik, gure herria euskalduntzeko dugun bitartekorik garrantzitsuena den sistema honetara igaro gara. Hau lortu izanak jada merezi du autonomialdia baikortasunez baloratzea (...). Ez dugu geure-geuretat har dezakegun hezkuntza-sistema bat, baina halere badugu euskal sistema berezi bat (...).

KULTUR BIRA NAFARROAN

NAFARROAKO Udazkeneko Biraren hamaseigarren edizioa hilaren 15ean hasi zen eta abenduaren 11 arte luzatuko da. Epe honetan 200 biztanletik 775era bitarteko Nafarroako 51 herritara iritsiko da aurtengo bira. Egitarauaren barruan, musika, dantza, antzerkia eta zinema arloko hainbat ekitaldi dago antolatuta.

ASTEARTERO MUSIKA GASTEIZEN

«ASTEARTE Musikalak» areto emanaldien lehen ekitaldia hilaren 19an eskaini zuen Pragako Ganbera Orkestrak, Mozart, Shubert, Fils eta Tchaicovskyren obrak interpretatuz. Edizio honetarako guztira 26 kontzertu daude antolatuta, horien artean, Pablo Sarasate lehiaketan saritutako Mikhail Ovrutskik eskainiko duena.

OSKORRIEN LAN BERRIA

«IPARRAGIRRE bueltan etxera» izeneko lana plazaratu berri du Oskorrik, Elkarlanean argitartzearen eskutik. Ekainaren 26an Urretxuko herri osoa bildu zuen kontzertu batean grabatu zen honako disko hau. Hain zuzen, urretxuarraren 23 abestiren moldaketa bildu du Oskorrik lan honetan. Horietatik hamar ezezagunak dira. «Xardina berriak» 1890eko «Euskaltzale» aldizkariako ale batean topatu zuten. «Mairuen Bandera» berriz

■ Ekainean grabatu zuen Oskorrik diskoa.

Antzuolan soilik abesten zen eta «Aloña Mendi» Oñatin. Aldi berean, gure garaira musikarik gabe iritsi diren zenbait abesti bildu dituzte.

LANBIDE HEZIKETA INTERNETEZ

INTERNET bidez Lanbide Heziketaren munduko ikasketak egitea bideratuko duen enpresa berria, ZabalNet, aurkeztu zuten hilaren 18an Gasteizen. Hainbat erakunde publikok, enpresa pribatuk eta ikastetxe batzuk sustatu dute enpresa berriaren sorrera. Momentuz proba moduan 150 ikasle aritu dira ZabalNeten bitartez ikasketak egiten. Datorren urtean 10 modulo eskaini nahi dituzte eta 2.800 ikasle izatea dute helburu.

KING VIDOR EUSKARAZ

KING Vidor zinemagilearen inguruko zikloari urriaren 20an eman zitzaion hasiera, Donostiako Nosferatu denboraldian barruan. «Jendetza»

HITZ BITAN

● Lore Erriondo Korostolak honela zioen «Euskaldunon Egunkaria»n: «(...) Euskal irakaskuntza sistemarik existitzen ez dela diodanean, honi egozten diot gure seme-alabek, etorkizun hurbileko gizartean eraikitzaileak, euskaldun edo erdaldun izateak alderik ez duela pentsatzea (...).

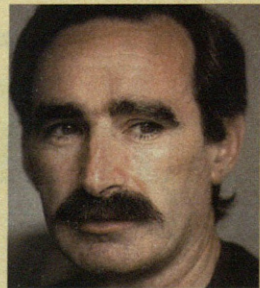
● Iñaki Zubizarreta honela mintzatu zen «Euskaldunon Egunkaria»n: «Euskararen kontak ondo joatekotan, ezinbestekoa du egunkari eta aldizkarietan, irrati eta telebistetan, zinean eta

L A K

IRUN HIRIAREN JABE BERRIAK

Urriaren 16an, larunbata, Irun Hiria literatura sariak banatu ziren Gipuzkoako herri horretan. Nobela saria Iñaki Mendiguren ezkiotarrak eraman zuen «Ilunkerako xuxurlak» lanarengatik. Poesia arloko saria, aldiz, Patxi Ezkiaga legorretarraren «Udazkenerako hamar kanta» poema bildumarentzat izan zen. Gaztelerazko sariak Monica Isabel Prat eta Jose Ramirezentzat izan ziren. Ekitaldi berean, iazko irabazleek (Hasier Etxeberría, Joan Mari Torrealdai, Isabel Diaz, Fernando Luis Chivite eta Concha Fernandezek) urrezko gaztela bana jaso zuten. Aurtengoan orotara 361 lan aurkeztu dira, inoiz baino gehiago; euskarazko lanen kopuruak, ordea, txikia izaten darrai gaztelerazkoen aurrean: aurkeztutako guztien artean 26 baino ez dira euskaraz bidali.

■ J.M. Elexpuru

IZENAK

Juan Martin Elexpuru bere ardurapean dagoen Literaturara bildumarako titulatu berri bat prestatzen ari da. Azaroaren amaiera edo abenduaren hasierarako izango da kalean eta «Euskal lizunkeriaren antologia» izenburua izango du. Tituluak dioen moduan, euskal literaturan topatu dituen pasarte erotikoen antologia da lan berria.

Eduardo Txillida eskultoreak Eusko Ikaskuntza-Euskadiko Kutxa Giza, Kultura, Arte eta Gizarte Zientzien V. saria jaso zuen iaragan astean, kulturaren garapenean egindako lanarengatik.

Inazio Mujika Iraolak libururik berri bat kaleratuko du egunotan Alberdania etxearen eskutik. «Gerezi denbora» du izena eleberririk eta gerra denborako kontu eta gertaerak, benetazkoak nahiz alegiazkoak, ditu ardatz.

izenburuko filma euskarazko azpitituluekin eskaini zuten eta beste bi filmek ere euskarazko azpitituluak izango dituzte. Guztira, zikloaren barruan, King Vidorren 10 pelikula ikusi ahal izango dira abenduaren 22a bitartean.

KONTSEILUAK ZUZENDARITZA BERRIA

EUSKARAREN Gizarte Erakundearen Kontseiluak bere zuzendaritza berri du. Orain arte Ikastolen Elkarteko ordezkaria, Paulo Agirre, izan da lehendakari lanetan eta Elkarlanean-Zabaltzeneko Mikel Arrizabalaga lehendakariorde moduan. Hemendik aurrera «Euskaldunon Egunkaria» izango da Kontseiluko lehendakaritzan, Iñaki Uria ordezkari duelarik eta Topaguneko Fernando Muniozguren lehendakariorde izendatu dute. Idazkari lanak Inaki Irazabalbeitiak beteko ditu Elhuyarren izenean eta diruzaintza UEUko Iñaki Markoren esku geratu da. Aipatutakoez

gain Paulo Agirre, Mikel Arrizabalaga, AEKko Erramun Osa, IKAKo Asis Arbide, EHEko Gabi Basañez, «Jakin»eko Joan Mari Torrealdai eta Euskal Konfederazioko Alberto Atxotegi ere zuzendaritzako kide dira.

■ Kontseiluko zuzendaritzako kideak.

interneten oparo sartu eta bizkor ibiltzea (...) Komunikabideak dira gaurko munduan hizkuntzaren autobideak (...).

- Patxi Iraolak hau esan zuen «Goierritarra»n: «Goi mailan dabilzan bertsolari gehienak txapelketatik ateratakoak dira. Lehen beharrezkoak ziren eta orain ere bai (...).
- Jose Luis Larrea Cenozek honako hausnarketa egin zuen «Gara»n: «Nire ustez, modu sinplista batean, euskara ikastola pribatuarekin identifikatu izan da askotan (...). Askoz ere konpromiso handiagoa da euskararen alde apustu garbia eta tajuzkoa egitea sare publikoan».

■ Inazio Mujika

Hegazkin istripu baten aitzakian, Ameriketara joan ziren aldudarren bizipenak ditu kontagai Mikel Erramuzperen «Sorlekua utziz geroz» erreportajeak. Hilaren 30ean emanen da lehenaldikotz Alduden, mundu guztia gonbidatua dagoen kultur ekitaldi xalo baten bidez.

WYOMING-GO ZUHAITZEAN UTZITAKO IDATZIAREN BILA

Herri lasaia dugu Aldude. Duela 50 urte berri, albiste egarritz zeuden kazetariez bete zen hainbat egunez. Zeren kariaz? Ba, aire istripu baten ondorioz. Hain zuzen, 1949ko urriaren 28an, Ameriketara zihoan hegazkin bat Azore Irlen gainetik hegaldatzen ari zela, Sao Miguelen tupust egin eta erori egin zen. Istripuan bost artzain euskaldun hil ziren, horietako hiru aldudarrak eta beste biak, Hozta eta Buzunaritzekoak. Ospe handiko bidaidea zuten, gainera: Marcel Cerdan boxeolari frantsesa. Jauziarazi ote zuten erraten duenik bada ere, ez da zuritua izan nola jazo zen. Gertakari hori abiapuntutzat harturik, Mikel Erramuzpe aldudarrak Ameriketara joan ziren herriko semeei buruzko dokumentala egin du: «Sorlekua utziz geroz». Halaber, Piarre bere aita urte berean partitu zen ere, apirilean baina. Halaxe, lehen zatia zendu ziren Aldudeko artzainen senideen adierazpen eta garaiko argazki eta artikuluek osatua dago. Mikel, Baigorriko eskola batean irakasle eta zuzendaria ez ezik, Aldudarrak kultur elkarteko arima eta Elebitako kide ere bada. Bere betiko irrika bete du berriki, Wyomingen bost urte luzez egona zen aitarekin Ameriketarat joatea, «non ibili zinen ikusi nahi dut, baina zuk erakutsirik —erraten nion aitari. Hastapenean ez zuen sobera nahi. Egun batean aldiz,—: noiz goaz? —esan zidan» azaltzen digu Mikelek. Halaxe, uda hone-tan izan dira Ameriketara, bere aitak korritu zituen tokiak ikusten, «trail» izeneko 400

■ Irudian, Wyoming-go zuhaitz batean Piarre Erramuzpek utzi arrastoa, 50 urteren buruan iragan udan aurkitu duena.

kilometroko zeharkaldia negu tokietatik udakoetarat. «Han, aitarekin nagusi izanaren alaba eta haren senarrak hartu gin-

“Familia kontua izan arren, adierazgarria da, Alduden denek badutelako norbait Ameriketara”

tuzten arrantxoan. Familia kontua izan arren, pentsatu nuen bazela gai bat guztiz adierazgarria, gure txokoan mundu guz-

tiak baduelako norbait Ameriketara. Aldude, Urepel eta Bankan» argitzen digu Mikelek. Gero, Wyoming-en daudela bere aita kontu kontari mintzo zaio, hala nola: «negua hemen pasatzen nuen, hemen hartza hil nuen eta hola. Baso baten bila ere ibili ginen, hango zuhaitz batean utzi baitzuen bere izena idatzirik». Bilaketa pixka bat luzarazten du nahitara, hunkigarria izan dadin. Mikelen hitzetan, «ederki kostata, azkenean ediren genuen zuhaitza, orduan aitak hala bota zidan: sinesten duk orain hemen egona nizela?». Buffalo hiriko irrati batean ere egon dira, non euskaldunek astero emankizun bat egiten duten. Rock Springs-en amaitzen da dokumentala, Mattin Goikoe-txea bertsolari nafarrak bere aitari egiten dizkion bertsoekin. «Biziki gozoak dira Wyomingtarrak, natura maite dute. Ez zaie haatik, Kaliforniakoen bizimodua batere laket» diosku Erramuzpek.

KOLORE GUZTIAK. Harrigarrina Mikelentzat ordea, hango euskaldunen aniztasuna izan da:

«Mattin Goikoe-txeak Renora eraman gintuen Euskal astea zela kari. Hor konturatu naiz euskaldunen artean denetarik dela, zinez kasu guztiak, euskara atxiki dutenak amerikano bilakatu gabe; beste batzuk, euskara galdu arren, beren burua euskalduntzat dutenak; baita bien artean dilindan daudenak ere, gorabehera guztiak segitzen dituzten euskal hiztunak, baina finean, Amerikanoak sentitzen direnak. Umeak ere badira, euskal jatorria

ez ukanez ere, euskaraz poxi bat dakitenak».

Grabazioa egiteko kamera digital txiki bat erabili dute, pisu gutxi eta irudi kalitate ematen duena; gisa horretan, askoz aiseago hurbildu dira jendearengan, hala ez baitziren kamera handi batekin bezainbat kikiltzen. 8 ordu irudi ekarri baditu ere, azkenean 40 minutura moztu dute. Mikelen hitzetan, «Elebistako Ximun Karrere eta Nicole Alixek biziki ontsa lagundu naute gidoia egiten, alderdi teknikoa bere gain hartzen eta editatzen. Nicole emazte hori, nahiz Baionan sortu, Marseille ondoan bizi den telebista ekoizlea da; herri telebisten esperientzia interesatzen zaionez, gure materiala hartu eta erreportajea berregin du, telebista moldera egokituta, hots, laburtuz eta esatari bat sartuz telebistetan saldu ahal izateko. Gurea berriz, herriari begira egina da gehiago. Zernahi gisaz, egun hartan ETBko ordezkariaren bat egotea espero dugu, zer pentsatzen duen erran diezagun».

Erreportajearen hastapenean musika klasikoa jarri dute gertaera lazarri hura biziarazteko. Ameriketako zatia hasten delarik, girotzeko country musikari bide ematen zaio, espazio ikaragarri horien adierazle. Orobat, San Franciscon sortuak diren Etxeberri ahizpek egin zuten diskoaren kanta bat ere entzungai dago. «Nire aita 'Sorlekua utzi nuen' kanta abesten ageri da. Hain xuxen, horretaz baliatu naiz filmari izena emateko» argitzen digu Erramuzpek.

ETORKINEN OMENEZ. Arestian esan bezala, hilaren 30ean, larunbata, egun berezia izanen da Alduden: 9:30etan meza

■ Mikel eta Piarre Erramuzpe, Rock Springs-en bizi den Leon Jauregi erdian dutela

bost artzainen oroimenez, bide batez go-goeta eginen da egungo etorkinen bizimoduaz; gosearengatik bere herritik joan behar duten horien guztien omenez. Mikelen esanetan, «dokumentalean artzain dabilen mexikar bat ageri da nire aitarekin bate-

egiatan zombait ehizatzeke heldu gizonak begirik eta jendeak norbaiten faltaz mendiak goseak hilik lege horren sustengatzaileak gelditu dira isilik

Artzainen oroimenez eginen den mezan, Xalbadorren «Mendian galdu direneri» bertsoa irakurriko dute

ra». Sentimendu horren adierazle Xalbadorrek egin zuen «Mendian galdu direneri» bertsoa irakurriko da, Ezpeletan hiru beltz hilik agertu zirenekoa. Hala dio hasieran:

*Basa ehiza gerizatzeke
badute lege bipilik*

Bertso gogorak ditugu, horren kontura dirua egiten dutenak kritikatz, gizontasuna zangopilatua dela erakutsiz. Mezaren ostean, 10:30etan herriko zine gelan «Sorlekua utziz geroz» emanen da estreinakoz. Behin amaituta, solasaldi bat eginen da jendeak bere iritzia eman dezan. Bertsolariak ere ez dira faltako. Ondotik, baso erdia hartuta, lagunarteko bazkari gozo bat eginen da ostatuan ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

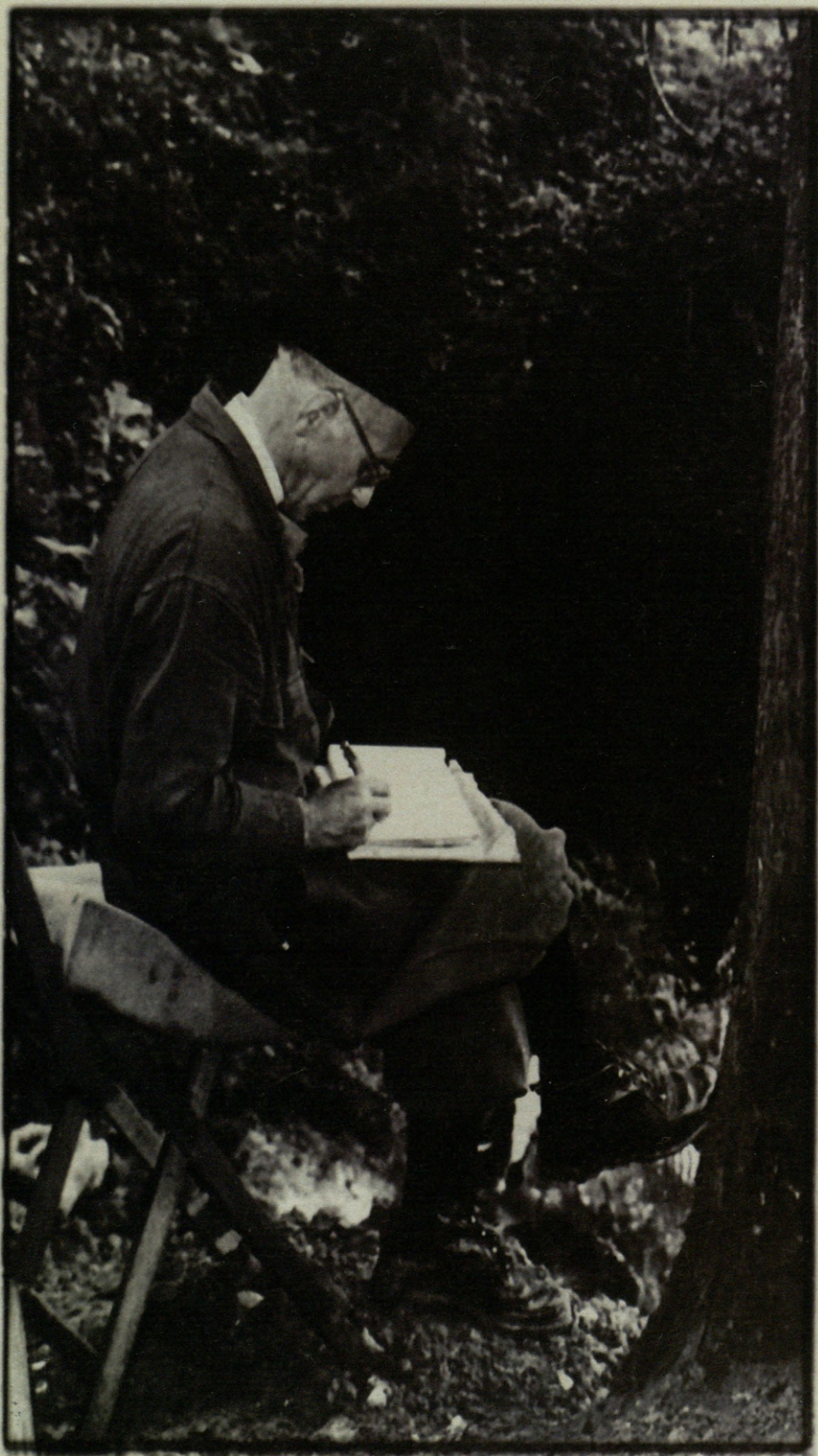

■ Ameriketako bidean zirela aire istripuan hil ziren artzainetako hiru: Alduritz, Aranbel eta Etxepare.

Euskal kulturaren ehun urteko kronika

SARA 1941: BARANDIARAN

Norberaren herrian ere badela atzerririk diotso eguneroko bizitzak. Larrun mendiaren begiradapean, eta Ibarsoro-berria etxetik Bidarteara aldatuagatik, herriminez eri da. Euskal Herrian egonik erbestean sentitzen da Jose Migel Barandiaran. Gerratik ihesi aterpe bila dabilenentzat, zail da atzerrian ez sentitzea. Asko utzi du atzean.

Edonola ere, herri ederra da Sara. Bertan egon zen Axular erretore, bertakoa da Elisaburu olerkaria. Kanpotik etorria, urte asko eman zuen Saran Webster artzain anglikanoak. Saran idatzi zuen «Basque legends» sonatua. Saran argitu zuen nor zen Altabiskarko kantu apokrifoaren benetako egilea. Gainera, ez dago bakarrik, gerratik ihesi hauek ere, Saran dira Aingeru Irigarai, Larrekoren semea eta baita Labaien tolosarra ere. Ikusten ditu, bera bezalaxe denboraren zaldi alderraiari beha.

Historiaren biktimatzat du bere burua. Ez du politikan sinesten, ihes egin dio ezein gatazkatan sartzeari, baina gauzak nola jarri diren ikusita, poztan da Iparralderako bidea hartu izanaz. Itziarren zen 36ko uztailean. Urtiagako kobatik bueltan Salegi fondako irratan albiste kezkarriak entzun zituzten iluntzea du gogoan. Aranzadi eta Eguren zituen lagun orduko indusketat. Gero, hezurak kobetan bezala, baikoitza bere lohietan galdu zen. Irailaren 20an hartu zuen Mutrikun Sokoara ekarri zuen baporea. Berrogeita bost lagunengana eta kostako herrien argi dardartiak dakartzkio akordura orduko itsasketak. Bidaia goibela izan zen zinez. Hala hasi zuen bizitza berria.

«He trabajado en el pueblo vasco, porque en él he nacido y porque soy vasco. He amado a mi pueblo, pero no con exclusivismo. Desgraciadamente he nacido y vivido en una época en que el estudio y el amor del pueblo vasco han sido considerados como sinónimos de "separatismo" por quienes no toleran en el mundo más brillos y grandezas que las suyas propias. Por eso estoy en el destierro» idatzi du bere egunerokoan 1939ko Urte Zahar egunean.

Heldu eta batera Belokeko monaste-

gian hartu dutelarik, Manila eta Columbia-ko unibertsitateetatik gonbidatu dute, hiltzaldiak ematera joan dadin. Ez du onartu. Hilabeteetara, alemanez idatzitako afixez betekoa dira Iparraldeko bazterrak. Miarrizten, «Ortskommandantur» deitzen da orain Herriko Etxea. Turista berri, hondartza gaineko hotelak okupatu dituzte alemanek.

Alemaniatik ere jaso du Frankfurt-eko Unibertsitateko argitalpenekin kolaboratzeko gonbitea. Horri esker lortu du Sara eta Itsasu inguruetan lan egin eta argazkiak ateratzeko baimena. Euskal ikerketak ez direla etengo, Angel Apraiz, Ixaka Lopez Mendizabal eta Frantzisko Jabier Landabururekin izandako bileretan erabaki zen.

Eta esanda bezalaxe, bere lana ahalik eta ondoen betetzen saiatu da, «Eusko-Folklore» agerkaria kaleratzen jarraitu du,

eta «Las cavernas en la mitología vasca» eman du argitara, alemanera ere itzuli diotena.

Dop jaunarekin batera Larrun eta Arzamendi bitarteko trikuharri, harrespil eta gainontzeko hobietan aztarka dela, orain arte izan duen gonbiterik tentagarriena jaso du egunotan. Bizkaiko Ikerketa Arkeologikoen buru den Loriana-ko Markesak eta Arte Ederretako Akademiako buru den Lozoya-koak gestioak egin dituzte Gobernazio ministroaren aurrean arazo barik itzuli eta ikerketak Espainian segi ditzan. Berme guztiak eskaintzen zaizkio. Madril-en katedra bat duela zain ere esan diote.

Barandiaranek ezetz dio. Pozik da alemanek eskaini dioten askatasun atalarekin. Maite du etxeko erbestearen erraiak arakatzea, eta nahiago du trenea pasatzen utzi

♦ IÑIGO ARANBARRI

■ 1941

- ✓ Gasteizko Arte Ederretako Pro-bintzi Museoa sortu zen.
- ✓ Iratzederren «Pindar eta Lano» poesiak Eskualtzaleen Biltzarren saria irabazi zuen.
- ✓ Nazario Oleaga euskaltzain oso hautatu zuten eta Eguzkitzak utzita-ko aulkia hartu zuen.
- ✓ Espainiako Ministerioko ordena: «Queda prohibida la proyección cinematográfica en otro idioma que no sea el español».
- ✓ Agirre lehendakaria Amerikara heldu zen.
- ✓ Toribio Alzaga antzerkigile opa-roa hil zen

■ Gerratik ihesi, Barandiaran Sarara joan zen 1941. urtean.

B I L B O

Urriaren 29tik azaroaren 14ra, Arenalean

- Euskal musika eta libururik onenak
- %10eko beherapena

Bizi irakurriz

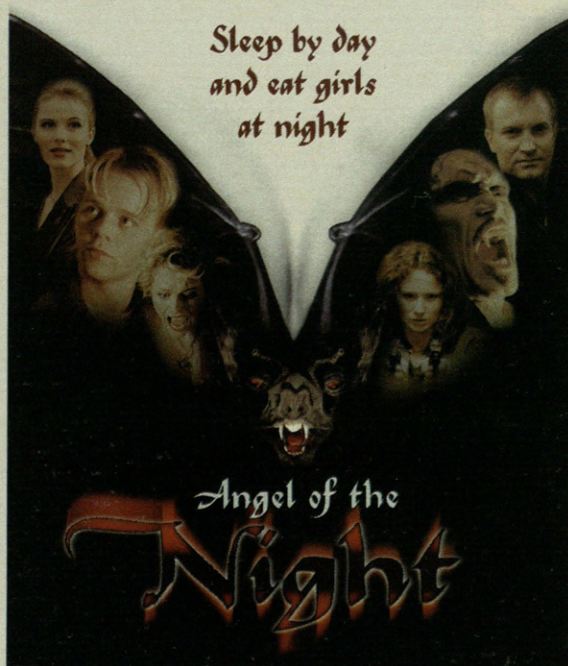
EUSKADIKO LIBURU AZOKEN BATZORDEA

Saguzarrak gosetuta itzuli dira Donostiara, Fantasia eta Beldurrezko X. Astea hasi baita. Hilaren 28tik azaroaren 7a arte, 70 film 10 egunetan. Oturuntzan, jaki mamitsuenei helduko diete, lehian dauden 20 film laburrei. Eta postrerako, gau maratoiak, sarraskia egiteko parada.

SAGUZAR AMORRATUEK ANTZOKI ZAHARRA INBADITU DUTE

Antzokiko sarreran eskegita dagoen panpin mutantea ehundaka adabakiz josia dago. Halakoxea da ere aurtengo programazioaren tankera. Urtez urte etengabe hazten ari den munstroak, gero eta janari gehiago behar du, eta momentuz, bederen, asetua dagoela dirudi. Izan ere, Canal + babesle nagusi dela, Kutxa, AIGSE eta Eusko Jaurlaritzaren laguntzek aurrekontua 50 milioi pezetara igoarazi dute. Ikuslearen sari nagusia 750.000 pezetakoa da. Aurten gainera, lehenaldikotz, aktore onenentzako sariak banatuko dira, 250.000 pezeta bakoitzari, AIGSEk emanak. Emaldi eta ekitaldiak batuta, 20.000 ikusle izan ziren iaz.

Beldurrezko aste honen indargutia alabaina, film laburretan dago. «Harrobi onena dugu, hemendik aterako baitira zinemagile handiak. Aurtengo uztia ere ezin hobea da» azaldu zuen aurkezpean Jose Luis Rebordinos Donostia Kulturako zine saileko arduradunak. Robert Englund, «A nightmare on Elm Street» filmako Freddy Krueger, epaimahaikide dela, 20 film labora ariko dira lehian, Ingalaterra, Frantzia, Estatu Batuak, Danimarka eta Kanadakoak, besteak beste. Menua, mokofinena asezteko modukoa izango da: odola borborka, zauri infektatuak, zahia, odol gose diren tximeletak, arratoiekin estuki bizi den emakume baten gaineko dokumental gordina, eta abar. Nabarmenezkotan, horra hor Telmo Esnal eta Asier Altunaren

■ Irudian, Troma faktoriaren «Terror firmer» film gorena. Lloyd Kaufman zuzendaria Donostian izango da.

«40 ezetz»; Euskal Herria sakonari buruzko trilogiaren bigarrena, euskaraz egina, idi demen inguruko ikuspegi modernoak damaiguna: klonazioaren amarruak apustuak irabazteko. Era berean, animazio film laburren Oscarra irabazi duen Chris Wedge-ren «Bunny» lehian arituko da. Baita, Roberto Santiagoren «Ruletta», Tinieblas Gonzalezen «The Raven», «Mis vacaciones» J.A. Bayonarena edo Ignacio Nacho-ren «Los hermanos Tarakanov» ere.

GAURIK ILUNENA. Lehiatz kanpo dagoen sail informatiboan bestalde, azpigeneroek beren tokia izango dute. «Pixka bat denetarik sartu dugu, mundu guztiak bere gustuko filma aurkitu dezan» zioen Rebordinosek. Honako filmek sortu dute ikusmin gehien: «The toxic avenger» en sortzaile den Lloyd Kaufman-en «Terror firmer» (Troma ekoiztetxeak 25 urte bete ditu aurten), Pablo Llorens-en «Juego de niños» animazio filma, Sitgesen europar film onenaren saria eskuratu berri duen «Los sin nombre» Jaume Balagueroren, Michael Hurst gaztearen «New blood» thriller, «The soul guardians» edota amaiera ekitaldiko «The Stormriders».

Beldurrezko asteari ospea eman dioten gau maratoiak gogozkiela, hiru izango dira aurten: Asiako Spielberg den Tsui Hark-i eskainitakoa hilaren 29an, «Thrash gaua» hurrengo egunean eta, azaroaren 6an berri, «Gau ilunena». Printzipa-

■ Nora joan dira beltzez jantzitako ikusle zurbil haiek?

Bizilegea da; ume guztiak hazi egiten dira. Aurreikusi bezala, 10 urteren buruan Antzoki Zaharra txiki geratu zaie eta ekitaldiak inoiz baino ikusgarri eta anitzagoak dira. Horrek ordea, ezin itsu gaitzake. Jose Luis Rebordosek dio anabasa ordenatua dela aste honen arrakastaren sekretua. Hasieran hala bazen ere, orain bistan da Beldurrezko Astea zintzotu egin dela, zoldaren kontrako txanpua erabiltzen hasia dela dirudi. Hasierako ikusle horien artean bada giro haren falta somatzen due-

nik. Lehengo parranda deskafeinatu egin da, gau maratobietan kasu, gutxi dira goizeko 7ak arte irauten dutenak. Egia da halaber, ez dela garairik onena beldurrezko filmentzat. Programazioa beraz, ezin da kritikatu, egiten denaren ispilu baina ez da.

Canal +en lehorreratzea ongi dago, sosa eta baliabide gehiago ekarri baititu. Horrekin batera ordea, giro madrildarra goa nagusitu da, gonbidatu nahiz agintetan. Beldurrezko asteari buruzko aurreko laburra Canal +ekoek egin behar

dute. Esaterako, iaz, Antzoki Zaharreko bilgune den tabernan, Canal +ekoak etorri eta jendea isilarazi zuten, planoa hobeiki hartu ahal izateko. Beren agenda estuegia egongo da, baina Juanma Bajo, Alex de la Iglesia edo Santiago Segurak egiten zutenean, giroa askoz epelagoa zen. Esanak esan, asteburuko giro hura aise berreskura liteke, laburrekin gehiago jokatzuz, Euskal Herria eta Espainiako jendea hobetsiz eta barruko zalaparta bultzatuz; publikoa berehala piztuko da-eta. Aupa beldurrezko astea! ●

ko 2. aretoan halaber, beste hiru maratoi egingo dituzte, hilaren 30, 31 eta azaroaren 1ean. David Lynchen «The elephant man» film hunkigarria ere ikusgai izango da. Orobat, Espainiako beldurrezko zinemari eskaini 15 filmetan Paul Naschy, Jesus Franco eta beste lanak emango dira. Zeharkako ekitaldietan Donostia ere giro horretaz blaitu dadin, karriketan otso gizonak

eta zaldun tenplarioak ibiliko dira, baita Sobradun eta Goloka antzerki taldeak ere; lehenak antzokian eta bigarrenak kale animazioan. Astean zehar halaber, Nacho Cerdak dokumental bat egingo du galdutzat jotzen zen film bati buruz, zeinaren zuzendaria erahila izan zen. Berriki film horren irudi batzuk agertu dira. Era berean, umeei begirako ekitaldiak ez dira faltako.

Halaxe, azaroaren 6an, arratsaldeko bost t'erdietan Dibulitoon-en «Ametsen Lapurra» animazio filma euskaraz izango da ikusgai Kursaalera kubo handian.

Nolanahi ere, transizio urtea da aurten goa, Europako fantasiako zinemaldien sarean sartu ondoren, heldu den urtetik zinema astea lehiakorra izango baita ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

2. KANPORAKETAK

ELGOIBARREN

azaroaren 5ean, 22:00etan, Herriko antzokian

**Azpeitia Landeta
Toloxa**

BEASAINEN

azaroaren 5ean, 22:00etan, Herriko antzokian

**Goierri Ordizia
Urnieta - Andoain**

Antolatzaile:

Gipuzkoako
Bertsotze Elkartea

Babesle nagusia:

kutxa

Laguntzaile:

ARGIA

SUPRAESTATALISMOAZ ETA POSTMODERNITATEAZ

Gure artean zenbait hilabete pasatu eta gero, abuztu amaieran Reno aldera itzuli zen Joseba Zulaika antropologoa. Haatik, ez zen oharkabean igaro Euskal Herriitik, udagoien hasieran Hegoaldeko makina bat aldizkaritan agertu baitziren berak esan eta idatzita-koak. Gauza asko aipatu zituen itziartarrak, interesgarriak batzuk, eztabaidagarriak besteak, eta, egia esan, lerrook idazten dituenak garai batean Joseba Arregik eta Jose Ramon Belokik iradokitako ideien traza hartu zien haren planteamendu batzuei. Irakurleak akorduan izango du nonbait Jose Ramon Beloki: 1990 inguruan, artean «Euskaldunon Egunkaria» jaiotzeke zela, Jaurilaritzak sortu gura izan zuen euskarazko egunerokoaren proiektua zuzentzen ibili zen gizona. Tira, kontua da Belokik zuzendutako taldearen txostenetan ageri zen ideia nagusienetakoa honako hau zela: bestemoduzko egunkari bat egin beharra zegoen, euskarak huts egingo baitzuen gainerako hizkuntzetan idatzitako egunkariaren bidetik joz gero. Edo haien berba berberekin esanda: «(...) nolabait adierazteko, 'desberdin', 'berezi' eta, neurri batean 'osagarri' ere izango den egunkaria izan beharko du euskarazko egunkariak sarbiderik aurkitu, tokirik harrapatu eta itsatsi nahi badu gizartean». Garai hartan EAEko Kultura sailburu J. Arregi ere uste berekoa zen: «Konklusio sinple ezezik ebidentera ailegatu gara, hau da, euskarazko egunkari batez dela inoiz izango lehen egunkaria, hau da, jendeak ez dio bere ohizko egunkaria erosteari utziko, eta, hori hala bada, ez du zentzurik egunkari konbentzional bat egiteak, euskaraz izan arren». Besteena ez bezalako formula baliatu beharra zegoela, alegia: etxeetan doan banatutako produktua, koadernilotan zatitutakoa, erakundeek sortu, gidatu eta finantziaturikoa, familia osoari zuzendutakoa...

BESTEENA ez bezalako formula baliatu behar dugula diosku Zulaikak ere, globalizazio garaiotan estatu independenteen oinarriak sustraitik eraldatzen ari direla gogorarazi eta bere erreflexioari beste katebegi hau eranstean: «Gauzarik inteligenteeana izan daiteke diskurtso hori aldatu eta zera esatea: 'ez zaigu guri interesatzen nazionalismorik: gu supraestatalistak gara'». Zulaikari ez zaio interesatzen estatu konbentzionalik, Arregiri egunkari konbentzionalik interesatzen ez zitzaion moduan. Ez ote dago konbentzimendu berbera bataren zein bestearen esanen azpi-azpian? Hau da, sekula subirano izango ez garenez, euskarazko egunkari bat inoiz ez denez

izango lehen egunkari inorentzat, izan gaitzen osagarri, desberdintza-iradokita, itauna bota du airera Zulaikak: «Estatua, subiranotasunaren azkeneko sinbolo modura, mito bat baino ez da. Hotz-hotzeaz pentsatuz gero, horrenbestekoa ote da Estatuak gure bizitzaren gainean daukan kontrola?». Ba bai, kontrol hori oraindik handia dela iruditzen zaio lerrook sinatzen dituenari, eta, horrez gain, (zoritxarrez Europako eraikuntzan Estatua marko politiko erreferentziala izango dela uste du. Gogoan ditu halaber Joseba Agirreazkuenagak duela ia urtebete ARGIAN esanikoak: «Europako Parlamentuan oraindik Estatu-nazioen erreferentziekin bozkatzaren dute. Ez gara sinesberak

izango, hortaz. (...) Estatu-nazioak dira gaur egun Europako Batasuneko eragile nagusiak». Lerrook sinatzen dituenaz ez da sobera Estatuzale, uzku begiratzen die mugei, gogaitu egiten du abertzalekeriak, berak ere ez ditu gustuko eraikuntza europarrean nagusi diren irizpide merkantilistak, herri subirano eta solidarioen mundu ordena gura du Estatuak ezarritako desordenaren kaltetan, baina ez die federik bidezidor faltasuei. Izan ere jakin badaki zer gertatu zen azkeneko Arregi eta Belokiren proiektuarekin Apusturik egitekotan, beraz, hordago handira, enbido txikira beharrean: bide berririk urratu nahi badugu, urratu dezagun Estatuak deuseztu eta herri eta hizkuntz-komunitate gutxituei periferiatik aldentuta zentralitateaz ezartzen lagunduko dien bidea, baina ez ordea gehienara jota osagarri edo anekdotiko izatera eramango gaituen estrata.

POSTMODERNITATEAZ

ere mintzatu zen Zulaika uda partean. Aro horrek diskurtso, ideia eta misio handien gainbehera eta erlatibotasunaren berbalorazioa ekarri bide ditu. Hori osasuntsua ere bada, totalitarismoak erabateko ziurtasunen kume di-

relako gehien-gehienetan. Nolanahi dela, badirudi postmodernitateak azaletik baino ez dituela blaitu bazterrek erlatibismoz, inperio eta boteregune handiek hor baitiraute, setati, gure proiektu txikiñiñiño, ezdeusak deitoratu eta zapalduz. Ez dut uste txikiok polizia-bokazio monopolista-uniformizatzailek dugunik, baina badaezpada ere bizi-bizi mantenduko dugu gaitasun kritikoa. Kontuak kontu, guk Estaturik eduki ere ez daukagu; hortaz, hemen eta orain inor bere kontuak erlatibizatu beharrean baldin badago, hori inperio handi horietako bakoitza da, baina, kurioski, intelektual postmodernoak (domaia!) deus gutxitan joaten dira haiengana kontu eske

Aitor Zuberogoitia
Idazlea

“Guk Estaturik eduki ere ez daukagu; hortaz, hemen eta orain inor bere kontuak erlatibizatu beharrean baldin badago, hori inperio handi horietako bakoitza da, baina, kurioski, intelektual postmodernoak (domaia!) deus gutxitan joaten dira haiengana kontu eske”

EMAKUMEAK ETA FEMINISMOA MENDEBALDEAN

Mendebaldeko emakume-rola endekatuz joan da "progresoak" aurrera egin ahala. Historia horren lerro nagusiak, feminismoaren nondik norakoak eta egungo eztabaidagai nagusiak eskaintzen dira liburu honetan: pobreziaren feminizazioa, sexua eta generoa, pornografia eta adierazpen-askatasuna, aborto-eskubidea, ama-sena, etxeko lana, emakumea eta estatua . . . Hau guztia zure eskutan, euskara bikainean eta argazki ugariekin.

— OINARRIZKO LIBURUTEGIA —

BALIOAK, EZKON-ARAUAK, HIZKUNTZAK, SEXUALITATEA, FAMILIA, ... GIZARTE DESBERDINETAN (GIZARTE-ANTROPOLOGIA)

EMAKUMEAK ETA FEMINISMOA MENDEBALDEAN

BALIOAK, EZKON-ARAUAK, HIZKUNTZAK, SEXUALITATEA, FAMILIA ... GIZARTE DESBERDINETAN

Gero eta homogeenagoa den mundu honetan, gizaki guztion antzekotasunak onartu eta gizarte desberdinen aniztasuna eta aberastasuna agerian jartzea da liburu honen helburua. Teoria antropologiko desberdinen nondik norakoak ikusi ondoren, sexu-ohiturak, ezkon- eta senidetasun-arauak edo balioak aztertu eta konparatzen dira. Ezinbesteko liburua giza desberdintasunak ulertu eta errespetatzeko.

Jadanik
salgai zure
liburudendan!!!

GAIK

ARGITALDARIA

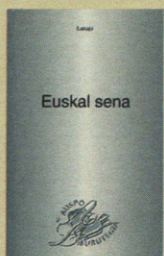
Astia Hartuta

L I B U R U A K

HODEI ARTEAN KULUNKA*Karlos Gorrindo*Alberdania
71 orrialde**ZUMALAKARREGI***Mikel Alberdi*Elkarlanean
106 orrialde
1.080 pta.

Karlos Gorrindok bi eleberri ditu argitaratuak eta ez da hau haurrentzat idazten duen lehen lana, duela bost bat urte «Trostan, hegan zein narrasean» ipuina kaleratu baitzuen. Hamar urteko neskatoa da ipuin berri honetako protagonista. Aita langabezian du, gurasoak etengabe eztabaida eta liskarrean, eta hori gutxi balitz, eguraldiak ere ez du laguntzen eta uholdeak dira protagonistaren herrian. Etxe zuloa izaki, ez da askotan kalera irteten; nahiago izaten du amamaren kontuak entzuten edota liburuak irakurtzen aritu. Egun batez amonarengandik zein liburuetatik ikasitakoa koaderno batean jasotzea erabakiko du. Garrindo gernikarraren testuez gain, Tasioren marrazkiak jasotzen ditu liburu honek ●

Bere ekintza arrakastatsu eta heriotz goiztiarrak eraginda mito eta leienda ugari zabaldu da Tomas Zumalakarregiren inguruan, baita testu mordoa idatzi ere. Oraingoan, Elkarlanean etxeko Biografiak bildumako 10. ale honetarako, Mikel Alberdi egileak mitotik urrundu eta gertakizun errealak kontuan hartuta osatu du liburu hau. Gerrillari eta jeneral ospetsuaren bizitza kontatzearekin batera, idazle irundarrak XIX. mendeko Euskal Herria astindu zuten gertakariei egiten die errepaso: Frantsesada, Konbentzioaren aurkako gerra, absolutista eta liberalen arteko norgehiagoka, Foruen auzia, Karlistaldia... Hau guztiau, garaiko grabatu eta koadroekin eta hainbat dokumenturekin osatua dago ●

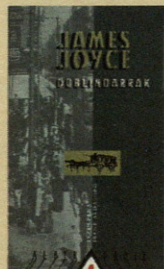
EUSKAL SENA*Latxaga*Auspoa
187 orrialde
1.600 pta.**BERTSO KONTUAK***Joxe Mari Aranalde*Auspoa
290 orrialde
2.200 pta.

Jose Maria San Sebastian «Latxaga»k bere produkzio oparoari titulu berri bat gehitu dio: «Euskal sena». Eta horixe da, hain zuzen, Latxagak irakurleari eskaini nahi diona, euskaldunen izaera eta jokaeraren azalpena. Gure izaeraren giltzarriak agertzeko, bi bide aukeratu ditu Latxagak: bata, lehenago hainbat liburu eta aldizkaritan argitaratutako artikulua eta testuak biltzea; bestea, euskaldunen ahotik entzun edota haien artean ikusi duenaren testigantza eskaintzea. Modu honetan, euskaldunak etxean, lanean, festan edota bere onetik ateratzen denean zein jokabide duen esaten du, besteak neurtzeko joera eta besteen beharra dugula dio, baita egoskor samarrak garela ere ●

Bertsu kontuetan dabil aspaldian Joxe Mari Aranalde gazteluarra. Eta kontu horien inguruan ikusi eta ikasitakoa bildu du lan berri honetan ere. 1986. urtetik 1990ra bitartean, urtez-urte bertsu munduak emandakoak eskaintzen dira Auspoaren bilduma luzeko 256. liburu honetan. Horretarako urte horietan eta astero «Deia» egunkarian idatzitako artikulua laburrak jaso ditu Aranaldek. Bertsolari zahar eta berrien izenak topatuko ditu irakurleak bertan, baita bapateko jardunari loturiko beste hainbat gai ere: bertsoaren akats eta abantailak, zentsura, gaijartzaileak, omenaldiak, jaialdi eta txapelketen antolaketak, horien eskasiak eta abar ●

DUBLINDARRAK

James Joyce

Alberdania
332 orrialde

James Joyce idazle irlandarraren lehen maisu lanaren euskarazko itzulpena burutu du Irene Aldasorok Alberdania etxearen eskutik. «Dublindarrak» hamabost kontakizunez osaturiko liburua da. Baina ez dira ipuin solteak, irakurleak, hasieratik amaierara irakurritz gero, zatien arteko harremana ikusiko baitu. Gainera nolabaiteko orden kronologikoa jarraitzen dute ipui-

nek: haurtzaroko istorioak datoz lehenik, nerabezarokoak eta helduarokoak ondoren, eta liburuaren azken zatia Dublingo bizitza publikoaren ingurukoa da. Joycek bere inguruko gizartean ikusten duena deskribatu eta salatzen du, pertsonaien bizimodu etsia, paralizazio izpirituala... Deskribapen soiletik at, karga sinboliko handia dute Joycereen kontakizun hauek ●

■ Irene Aldasoro
James Joycereen
«Dublindarrak» itzuli du.

«Neuk ezingo nuke 'Ulises' itzuli»

Ze zailtasun topatu duzu James Joycereen «Dublindarrak» honen itzulpena egiteko orduan?

Esaldi eta hitzak modu berezian antolatzen ditu, zehazki aukeratzen ditu Joycek. Antolamendu berezi hori hautsi eta zentzua aldarazteko arriskua dago. Sinbolismoari eustea, tranpan ez erortzea, oso zaila egiten da. Gerora asko landuko dituen hitz-joko eta zentzu bikoitzak dagoeneko liburu honetan erabiltzen hasia da eta ezinezkoa da sarritan euskaraz zentzu osoa mantentzea.

■ Liburuaren sarreran aipatzen duzu itzulpena oharrez josia joan zitekeela. Baina zuk, ohar gutxi batzuk sartzea hobetsi duzu. Zergatik?

Erreferentzia ugari egiten du Joycek. Alde batetik, sinbolismoa hor dago, baina baita errealismoa ere; gertakizunak, toki konkreituak, irlandar-tradizioa... Irakurleari bigarren edo hirugarren irakurketa errazteko erreferentzia esanguratsu horiek azaldu beharko lirakeke. Hor aukeratu egin behar da: edo edizio kritiko bat egiten duzu —lan ika-

ragarria eskatuko luke—, edo irakurleari irekita uzten duzu. Horrek badu bere xarma, gauzak somatzen joateak, kontakizunen arteko lotura, adibidez, ikusten joateak.

■ Hau ez da egiten duzun Joycereen lehen itzulpena. «Artistaren gaztetako portreta» ere itzulia duzu. Alde handia al dago batetik bestera?

«Dublindarrak» itzultzerakoan, denbora guztian bestearen oihartzuna neukan. Baina planteamendu ezberdina dute biek. «Dublindarrak»en kanpoan ikusten duena deskribatzen du eta bestean, aldiz, ingurune horrek eraginda artista bera txikitatik nola osatuz joan den.

■ «Artistaren gaztetako portreta», «Dublindarrak»... horien ondoren, «Ulises» itzuliko al zenuke?

Nahiago nuke tesitura horretan egongo baintz. Baina ez dut nere burua horretarako gai ikusten. «Ulises»ek salto ikaragarria suposatuko luke. Lan hori soilik ulertzen ere oso zaila da, ikastaro trinko bat beharko litzateke. Pentsa orduan zer izango den hura itzultzea ●

LENTE PROGRESIBOAK

3 punturen arteko distantziarik erosoena

urrti

tarteko distantzia

hurbil

Edozein distantziatara ongi ikus dezazun, MULTIOPTICAsen irtenbiderik onena dugu. INDO betaurreko progresiboak. Erosoak eta eraginkorrak. Ikusmen nekatua ahanztu dezazun. Gainera, gure MULTIOPTICAs txartelarekin ordainketa hiru hilabete erosotan egin ahal izango duzu inolako gaitzargurik gabe. Eta Travel Club puntuak lortu ahal izango dituzu. Dei ezazu 900 34 35 36 telefonora eta informazio gehiago emango dizugu.

INDO

DISTANTZIA GUZTIAK BETAURREKO BAKARREAN

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAs
ZERBITZU OPTIKOETAN

Hernani, 4 - DONOSTIA

Eusko Jaurlaritza
580 orrialde

3

PiL.T.

Esan Ozenki

Aitor Abio —teklatuak—, Rafa Rueda —gitarra eta ahotsak—, Xanpe —bateria— eta Txarli Solanok —baxua— izen esanguratsua hautatu dute euren disko berrirako: «3». Izan ere, Mungiako taldeak plazaratzen duen hirugarren lana da hau, taldearen izen bera zeraman estreinako diskoa eta «Denbora» izenburuko bigarren lanaren ondoren. Lan berriaren ekoizpena taldekideek hartu dute euren esku, beti ere Jose Lastraren gidaritzapean. Grabaketak, berriz, Urdulizko Tio

Aurreko lanetako bideari jarraiki, kutsu industrialeko metal doinuak dira nagusi «3» diskoko hamar kantuetan, Mungiako laukoteak beste hainbat tendentziatilik edaten badu ere. Berriro ere, erritmo azkar eta gogorrak, une lasaiagoekin nahastu dituzte eta esperimentazioari ez diote uko egin. Tool, Kyuss, Monster Magnet, Helmet, Handsome, Smashing Pumpkins... eta beste hainbat talderen eragina nabari da mungiarren doinueta.

«Errautsak», «Zuloa», «Biha» eta beste zenbait kantutan erritmo indartsu eta bortitzak dira nagusi. Baina doinu lasaixeagoentzat ere badu tokia disko honek; «Eskutitza N.Y.tik» dugu horren adibide garbia.

Hitzek iluntasun kutsu nabarmena dute, etsipena islatzen dute sarritan, surrealismo ukitu batzurekin, bestetan, eta baita inkonformismoz ere ●

Herri Irratia
RADIO POPULAR
www.herri-irratia.com

URTEETAN EUSKAL HERRIA GURE UHINETAN

BILBO, azaroak 1
Bizikletaren eguna
Bidegorriarekin txirrindak hobe eta gehiago ibiliko direla adierazteko, pelotoian joango dira. Kaleetan zehar Egun osoan

ABADIÑO, urriak 31
Intsumiso Eguna
Hiru gune ezberdin egongo dira ekitaldi ezberdinekin. Herri osoan fanfarreak, kale animazioa... eta kontzertu ugari. Herrian zehar Egun osoan

DONOSTIA, urriak 3
Laburmetraia
"40 ezetz" komedian apustu munduko giroa eta komeriak dakartzate Asier Altuna eta Telmo Esnalek Fikzio eta Beldurrezko Donostiako X. Astera. Antzoki Zaharra 17:00 eta 20:45

BAZTAN, urriak 31
Kontzertua
Bide Ertzean pop talde tolosarrak Jose Luis Otamendiren poemak ekarriko ditu kantutan. Kultur etxean 20:00

GASTEIZ, urriak 28
Diaporama emanaldia
Jose Ramon Agirrek "K2-Baltistan" bidaia kontatuko du pantaila erraldoian eta lau proiektorekin. Argazkiekin osatutako erakusketa ere 28 arte ikusgai. Goiuri Jauregian 20:00

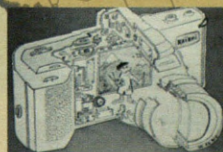
HERNANI, azaroak 3, 10, 17, 24
Ipuin ikastaroa
Saramagoren "Lisboako Setioaren Historia" itzuli duen Jon Alonsok gidatuko ditu "Lau ibilaldi ipuinean barrena". Izenematea Dobera euskarā Elkarteak (943 33 27 99).

MAULE, urriak 30
Abesbatzen kontzertua
Estoniako Modo eta bertako Mendiz Mendi abesbatzek bat egiten dute Xacobeo bideetan. Elizan 21:00

OÑATI, urriak 30
Kantu emanaldia
Xiberuako Niko Etxart, Jean Mixel Bedaxagar eta Maddi Oihenart kantariak eskainitako abestiak. Santa Ana aretoan 20:00

BEASAIN, urriak 31
Argazki rallya
Lehiakideek zozketaz egokituak gaiari diapositibak atera beharko dizkiete egun horretan. Izen ematea egunean bertan. Urbietako Arte Plastikoetarako Zentroan 9:00etatik aurrera

ALDUDE, urriak 30
Erreportaje emanaldia
Mikel Erramuzperenen "Sorlekua utziz geroz" lanak Ameriketara joandako euskaldunen bizipenak erakutsiko ditu. Herriko zine gelan 10:30

Agendarako deialdiak hogeiei egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

Txindurrien antzera, bosgarren ekinaldira iritsi da «Hitzaro». Euskararen kutsua duen zernahi interesgarri maiteki bilduz, gure ondarearen erakusleaho bisuala bilakatzeraino. Euskarak begi bistan duen hurrengo erronkaren lekuko izango da gainera, hots, erabilera bultzatzearena.

HURREN GELTOKIA: ERABIL AROA

■ «Hitzaro»koak Kanadan bizi den Serrano zestoarrari elkarrizketa egiten.

Astero euskararen inguruko saio bat? Zer demontre egin behar duzue? galdetzen zieten «Hitzaro» abiarazi aurretik. Hasi zenez gero, ordea, ezinbesteko erreferentzia bihurtu da azkenaldian magazin tankera hartu duen saioa; euskararen alde egiten den lan itzela erreportaje, elkarrizketa eta albisteen bidez eman, gaiei modu serio batean helduz beti ere. Ohiko atalez landa, aurtengo berrikuntzak honako hauek ditugu: euskararekiko atxikimendua garbi adierazten duten pertsonen iritziak bildu, euskarazko web guneak erakutsi, Gotzon Garateren atsotitzak zabaldu, irakurzaletasuna bultzatzea eta abar. Adin guztietako ikusleak erakarri nahi dituzte. «Jakina, telebistan, ohi denez, euskararekiko konpromezua behin baino gehiagotan berretsi duen jendea ez ezik, artean konpromezu horri era konszientean heldu ez dion jendearengana ere iritsi nahi dugu» azaltzen digu Miel Anjel Elustondo

saioko zuzendariak.

Saioaren hasieran bi aurkezle ziren eta platoan bertan egiten ziren elkarrizketak. Gaur egun berriz, Mikel Irizar da aurkezle bakarra; irudiak erantsi ahal izateko «Chroma key» delakoa (hondo urdina) gibelean duela egiten dira grabazioak, gisa horretan kutsu askoz informala, arina eta modernoagoa baitu saioak. Eboluzio na-

■ «Badirudi duela bost urteko erronka aldatu egin dela. Hurrengo jomuga erabilera bultzatzea izango da»

turala izan da, neurri handi batean. Lan egiteko moldeari gagozkiola, oztoporik handiena ez da euskal hiztunak atzematea izaten, «erraz antzean aurkitzen ditugu solaskideak. Zailena denen berri eman nahi eta ezin izatea da, gaiak baztertu beharra, alegia, hainbat eta hainbat baitira euskara bultzatzeko egiten diren egitasmoak» diosku Elustondok.

Eusko Jaurlaritzak babesten duen saioa izanik, hizkuntza politikatik etorri diren lanak islatzen saiatu dira. «Errezeloa neukan bidesaria ordainaraziko ote ziguten, baina ez, ez dago halako presiorik» azaltzen digu saioko sortzaile eta egungo editorea den Martin Ibarbia ekoizleak.

Orain arte, xede nagusia euskararen normalkuntzaren alde egiten den ekimen ororen berri ematea zen, La Pueblan izan, Enkarterrietan, Tuteran edo Zuberoan, eta aldi berean, euskalgintzan dihardutenen lekukotasunak bilduz. Azken boladan, alabaina, bistan da aldaketa bat egon dela. «Badirudi duela bost urteko erronka aldatu egin dela, euskararen ezagutza franko igo baita. Beraz, Euskara Aholku Batzordearen arabera, hurrengo jomuga erabilera bultzatzea izango da. Gu, hala ere, ez gara arlo pedagogikoan murgilduko, «Hitzaro» egiten denaren isla eta lekuko baino ez da. Era berean, komunikazioari badagokio, zubilana izango da gurea; esaterako, aisialdirako begirale izateko ikastaro bat dagoela, ba, gu saiatuko gara hori jakinarazten» argitzen digu Ibarbiak.

ATXAGAREN PATXADA. Denbora honetan egin elkarrizketa eta gaien artean izan dira, noski, oroimenean kuntuki gordetzen dituztenak, hala nola: idazle gazteen gaineko saioak, Martin Ugalderi eskainitakoa, Joxe Arratibel idazlearena, EEBBetatik etorri berritan Bernardino Atxagak etxean hartu eta berriki Euskadi Saria lortu duen «Lista de locos y otros alfabetos» liburuaz lasai eta patxadan mintzatu zenekoa, Koldo Izagirrekin «Incursiones en territorio enemigo» liburuaz solastatu zirenekoa, Guggenheim Museotik Idoia Zenarruabeitia lehendakari ordearekin egindakoa, Ibarretxe lehendakariari euskarari buruzko elkarrizketa egin

ziotenekoa, Khadim Fall desku-
britu zutenekoa, irakurketaren al-
de egindako lanagatik Bilbon
Urrezko farolatxoa saria eman eta
berria zabaldu zutenekoa.

LA PUEBLAKO GURASOAK.

Ibarbiak kontu polit bat kontatzen digu, «Hitzaro»k izan nahi lukeenaren adierazle dena, «Arabako La Pueblara joan ginen bertako ikas-
tolari buruzko erreportaje bat
egitera. Erdaldunak ziren gura-
soak jo eta su aritzen ziren umeek
euskaraz ikas zezaten. Ba, bost ur-
teren buruan itzuli gara eta hara
non horietako zenbait guraso eus-
kara irakasle bihurtu den. 800
biztanleko herriska batean haur
guztiak euskaldunak izatea txalo-
garria da. Kontuan hartu, lau mende
zirela La Pueblan euskara fitsik ere
entzuten ez zela. Batzuek, jakina, esango
dute hori euskal imperialismoaren ondo-
ria dela».

Bada gogora ekartzea merezi duen
beste zerbait. «Nafarroan aurkitu dugun
giroa euskararen alde, alegia. Zangotza,
Tafalla, Tuteria edo Iruñean. Jende mili-
tantea, baina mairu sentimendu
abertzalerik gabekoa. Aurtengo
Nafarroa Oinezan bertan, guraso
batzuen etxean afari merienda bat
egiten ari ginela, konturatzeko zi-
nen, nahiz eta batere abertzaleak
ez izan, euskararen alde dena ematen du-
tela. Edo lehengo egunean, Gasteizen gi-
nela, Euskara Batzordeko kide bat, Garri-
do abizena duen neska, ba, PPko kidea da,
eta Olabide ikastolan ikasitakoa. Hala-
koxea da gure Euskadi anitza! Politika-
rekin nahasten ez diren sentimenduak ere

■ Larunbatean euskaraz eta igandean gazteleraz ematen dute. Irudian Mikel Irizar aurkezlea.

badira».

Ez dira emisio orduaz kexatzen. Marti-
nen esanetan «dugun telebista eremuan
kultur programak ez baitituzte inoiz «pri-
me time»n emango, gaikako telebista ba-
tean ez bada. Hartara, «Hitzaro» gaueko
21:30etan Goenkaleren aurretik jar die-
zagutela eskatzea gehiegizkoa litzateke.

■ «Nire ustez, irratiarekin bezalaxe, telebistarekin ikuslea programatzaile bilakatuko da»

Azken batean, segitzen gaituen publiko fi-
dela lortu dugu, 50.000 ikusle, alegia. Ha-
rro sentitzen naiz horrekin. Hegoaldean,
gaur egun, filmarik onena telebistan
emanda ere, audientzia kontuetan ez da
zazpi milioi ikusletik gora pasatzen. Pro-
gramatzaileak zorutzen hasiak dira. Nire

ustez, irratiarekin bezalaxe, telebistarekin
ikuslea bilakatuko da programatzaile. Zer
interesatzen zaizun baldin badakizu, azke-
nean ikusi egingo duzu».

Telebista euskarria erabili kazetari lan
serioa egiteko; hori da «Hitzaro»koek da-
rabilten lema. Lantaldea osatzen duten
editorea, zuzendaria, errealizatzailea, aur-
kezlea eta bi kazetarik astero az-
tertzen dute emititutako programa,
akatsak zehaztuz eta zuzentzeko
moduak bilatuz. Ibarbiaren irudi-
ko, «gure lan dinamika guztiz kri-
tikoa da; asteazkeneko egiten di-
tugun bileretan burua ahal den gehien es-
tutzen dugu». Elustondo bat dator horrekin:
«gu gara zorrotzenak gure buruarekin.
Aldiro, saioaren egitura bera jorratzen
dugu, iradokizun eta ideia berriak lantzeko
bidean» ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

T x o r i B a t e k E s a n D i g u

■ FILM LABURRAK EUSKARAZ

ETBn ez zaie oharkabea pasa Espai-
niako telebistetako film laburrak eskaini-
tzeko moda. Betegarri gisa izanda ere,
gau erdi aldera euskaraz egindako labur-
rak, «Anabasa eremua» eta «Laugarren
galeriatik» kasu, eman dituzte. Txaloga-
rria da, nahiz eta euskarazko aukera ha-
gitz urria den. Ondo legoke ETB-2n ere
hasiko balira gaztelerazkoak botatzen ●

■ KALE INKESTEI BURUZKO SAIO BERRIA LASTER

Baleuko ekoiztetxeak prestatzen
diharduen saio berri honetan, hiru
aurkezle karrikaratu eta mota guztietako
galderak egingo dizkiote jendeari,
politika, sexua edo txutxumutxuak
direla. Albistegi baten tankera hartuta,
bideoei emango zaie bide. Oraindik
zehaztu ez badute ere, azaroaren
hondarrean hastea espero dute ●

■ SCORSESEREN «ZEZEN BASATIA» ZINE ORON

Gazteleraz hamaika aldiz eman dute,
euskaraz berriz, gutxitan. Zenbait Oscar
irabazi zuen film gordin honetan, Jack la
Motta boxeolariaren igoera eta infernu-
rako jauzia gordinki erakusten zaigu.
Robert de Niro 40 kilo gizendu zuen.
Joe Pesci ere anaiarena egiten bikain
dago. Hitzordua, azaroaren 7an, igan-
dea, gauerdia pasatxo ●

Emititzen hasia da Nafarroako Unibertsitateko Irratia; Euskalerrria Irratiarena behar lukeen lizentziarekin eta Euskadi Irratiaren seinalea oztopatuz. Euskadi Gaztea ere ez da entzuten.

INPERIOAREN KONTRAERASOA

Nafar petoen irrata izan nahi du, programazio etiko eta kulturala eginez. Ondo dago hain asmo aurrerakoiak edukitzea; aireratzean beste irratiak lohitu egiten ditu baina, euskarazkoak hain zuzen. Inaugurazio ekitaldian, noski, hor ziren Sanz presidente eta Barcina alkatea, irribarra ezpainetan zutela, ongi atera baitzaie karanbola: Euskalerrria Irratiari lizentzia ukatu eta euskaraz heldzen diren bi seinaleak deuseztatzen saiatu, bingo! Mikel Bujanda Euskalerrria Irratiko zuzendariarekin mintzatu gara. «Iaz, baimenen banaketa egin zela, Net 21 eta Opusek eskuratu zituzten, gu hirugarren utzita, nahiz eta guk argi eta garbi irabazi. Hasteko, Opusek ez zituen eskatu baldintzak betetzen, ez formalak, ez edukizkoak. Batetik, merkataritza erregistroan ez dago, zergatik ote? Beraiek diote, erlijio elkartean erregistroan daudela. Baina hori

■ Nafarroako Unibertsitateak FMko 98.3 erabiltzeak Euskalerrria Irratia aldaketa teknikoak egitera behartu du.

egoera ilegala da, unibertsitate gisa ezin baitaiteke hor izena emanda egon. Bestetik, ez du langilerik, ez dute deus kobratzen eta egiten duen euskarazko eskaintza irri-garria da. Informatiboak entzutea baino ez dago».

Nafarroako diputazioak azpijoko horretan sartzeari iradoki zielakoan dago Bujanda: «zuek jarriko zaituztegu tartean, Euskalerrria Irratiari lizentzia eman ez diezaizoten. Amarru zikin horretan sartu ziren, bestela ez da ulergarria Opusekoek halako egitasmo hutsala aurkeztu izana. Txosten inprobisatua baita, katalogoetako deskribapenekin osatua». Esan bezala, Opusekoen frekuentzia Euskadi Irratiak Nafarrora bidaltzen seinalea oztopatzen ari da. «Horrek irtenbide alternatibea biltzera eramane gaitu, gure biltartez heldzen baita seinalea. Horri esker, Iruñerriko entzuleek Euskadi Irratia entzuten ahal dute» diosku Bujandak. Hori gutxi balitz, Net 21ek darabilen frekuentziak Euskadi Gaztea erabat estali du. Hori ere kasualitate hutsa da, noski ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

A u r p e g i a

■ Asier Leoz

«W. Allenen film bat dut beti gogoan»

Asteburuetan «29\$» saioa egiten du Euskadi Gaztean

Txiripaz hasi zen esatari lanetan. Duela 5 urte bikoizketa ikastaro bat egiten hasi eta bere burua probatzeko edo, Donostia bere hiriko Herri Irratian «Azken furgioa» musika saioa aurkeztu amaitu zuen. Gero, Euskadi Gaztean ordezkapenak egiten hasi zen, gaur egun arte. Bere saioan asteguneko irrati formula klasikotik alden du eta berrikuntza zein monografikoei egiten die tarte. Asierrek gogoan du

beti Woody Allenen «Radio days» filma, irratiarekiko grina erakusten duelako, «pertsonaiei, familia giroan zein bakardadean, irratiak sortzen dien zirrara». Bere irudiko, irratiaren oztoporik handiena nork bere buruari jartzen dio: «Zure aldartea hor egonda ere, segurtasun falta hori gaindituz gero, edozer egin dezakezu. Pentsatu norbait autoan doala euripean zuri entzuten» ●

B a g a k

■ KANPOKO EKAITZATIK BABESTUTA

Goiko lerroetan aipatu bezala, lizentzia komertziala eskuratu eta kanpoko burrunbatik at, bideari ekin dio Nafarroako Unibertsitateko irratiak. 24 orduko emisioa taxutu dute, nafartarren bizimoldera egokitua. Pixkanaka enpresen sustengua lortzen joango dira. Lantaldea 12 lizentziatuk eta praktiketako 50 bat ikaslekin osatzen dute. Eguneroko programazioaren zutabeak informatiboak eta hiru magazin dira; baita musika ere. Angel Faus zuzendariak adierazi digunez, programazioaren % 20 euskaraz edo euskarari eskainia dago. Dena den, euskarazko eskaintza zabaltzen joatea espero dute ●

L A N D A R E A K

Zuhaitzak landatzeko orduan, ohitura bihurtu da ahalik eta handienak aukeratzea; hobe beharrez-edo. Ikerketek diotenez ordea, gehienetan metroko zuhaiskak hazten dira hobekien.

TTIKIAK HANDIA JATEN DU

Zuhaitzak eraitsi eta zuhaitzak eta arbolak landatzea neguan naturan burutzen diren lan ezagunak dira.

Eraitsi aditza aspaldi batean bide-bururen bateko santutxuaren gurutzearen itzalean edo Galtzeta-buruko harriaren hankapean geurea ez zen bidetik bidali eta galdua dugula dirudien arren, eraiste ekin-tza bera ez dugu ez ahaztua, ez pertsonena ezta zuhaitzena ere. Erreserbak gotortuta eta izerdia geldirik, ia agortuta, zuhaitzetik zura egiteko sasoi aproposena da bai negua.

Onerako edo txarrerako landaketarekin ez dugu berebiziko ahanztura arazorik. Bestelakoak bai ordea. Hona bat. Zuhaitzak eta arbolak landatzerakoan gero eta

landare handiagoak sartzen dira, landare puska ederrak batzuetan, azkarrago etorri-ko direlakoan... Landarea handia bada, landatzeko toki batetik ateratzen denean bere sustraien zati handi bat galtzen du.

Honela kokapen berriko zuloan zuhaitz osoa ezin mantenduko du. Urte batzuk behar harko ditu sustrai berriak eman, ondo erro-tu eta ondoso elikatzeke. Espezie batzuk iaioagoak dira lan honetan, baina gehienek asko sofrituko dute.

Maiz ikertu den gaia da, landare ttikia eta handia landatu eta urtetara dakarten alde ikusi. Gehienetan metroko landareek-nak dira emaitza onenak. Landare ttikia azkar errotzen da eta bigarren urterako hazten hasten da. Handia ernatzerako bera baino handiagoa da ttikia jarria. Negu honetan landaketarik egin behar baduzu, zuhaitzak eskatzerakoan kontuan izan...

♦ JAKOBA ERREKONDO
mandio@redestb.es

O s A S U N A

Alzheimer-en gaitzak jotako gaixoak zainketa sanitario zein soziala behar du. Senitartekoek behar bezala zain ditzaten eszedentziak onartuko dituen lege-proiektua aurreikusten ari dira.

ALZHEIMERRA ATZEMATEN

Jose Manuel Romay, Espainiako Osasun ministroak esan zuen Insalud-ek lehen mailako atentzioko medikuen bitartez probak egingo dizkiela 75 urtetik gorakoei, Alzheimerren gaixotasunaren detekzio goiztiarra bultzatzeko. Gaitz honen munduko eguna ospatu berri dela aprobetxatuz, Alzheimerren gaitzak jotako gaixoen eta familien atentzio integralari (sanitario nahiz sozialari) eskainitako jardunaldiak burutu ziren. Ministroak esan zuenez sistema sanitarioa bere profesionalak gai honetan duten trebakuntza hobetzen ari da, izaera progresiboa eta suntsitzailea duten gisa honetako gaixotasunak gizarteak aurre egin beharre-

ko erronka handienetakoa baitira.

Egia da botika eraginkorrak agertu direla, itxuraz gaixotasunaren sintomak

atzeratu egiten dituztenak. Eta aurtengo lehen seihilekoan sanitate publikoaren barruan patologia hauentzako errezetatu diren medikamentuak 6.000 milioi pezetatik gorako kostua eduki dute. Baina gaur egun milioi-erdi pertsona dira gaitz horrek jota daudenak Espainian eta horiei beharrezko arreta eta zaintzak ematea ez dago jende arruntaren posibilitateen barruan. Horregatik lehen edo bigarren mailako familiar-tekoak zaintzeko urtebeteko eszedentziak onartuko dituen lege-proiektu bat aurreikusten da eta diru-laguntza handiagoak afektatuen familientzat (iaz baino 200 milioi pezeta gehiago) ♦

♦ JABIER AGIRRE

ARGIAren Harpidedunentzat Zozketa Berezia

Nekazalturismoa eta
landaturismoa
Euskadin

Nekazalturismoko baserri-etxe batean
naturarekin egonaldi lasaia izateko aukera paregabea

Argia eta Nekazalturismoaren eskutik

Urria, azaroa eta abenduan zehar 2 pertsonentzako 6 astebukaera zozketatuko ditugu.

BIZKAIA
Durangaldea
Arratia-Nerbioi
Urdaibai
Lea-Artibai
Enkarterriak
Uribe-Kosta

GIPUZKOA
Goierri
Deba
Donostialdea
Urola-Kosta
Tolosaldea
Bidassoa Behea

ARABA
Iparraldeko Haranak / Aramaio
Gorbeialdea
Arabako Lautada
Mendebaleko Haranak
Arabako Mendialdea
Arabako Errioxa

Zurriola Hiribidea 1, Kursaal
20002 Donostia

Tel.: 902 13 00 31
Faxa: 943 32 67 00
Posta Elektronikoa: agroturismo@nekatur.net
<http://www.nekatur.net>

Zozketan parte hartzeko ondorengo datuak bete eta postaz bidaltzea besterik ez duzu:
(Bidaltzen diguzun txartel bakoitzeko zozketarako aukera bat izango duzu)

Harpide-zenbakia: Izen-abizenak:
Helbidea: Herria: Posta-Kodea:
Tel.: Data: Sinadura:

Bidali txartel hau honako helbidera: **Argia, Harpidetza Saila, Industriadia 15-20160 Lasarte-Oria**

Ibaiaren zurrumurruak trenaren hotsa estali zuen betirako

Bidasoa ibaia Euskal Herriaren ikur dugu: Nafarroa, Gipuzkoa eta Lapurdi arteko eremu liluragarri batetik jariatzen ditu bere urak. Bazter dotore eta xarmaz beterikoak izanen ditugu ikusgai eta antzinako zeharbide honetatik, garaiko denboraren kontzepzioari begi-keinu egiterik izango dugu. Bidasoa trenbidearen abiadura gailendu nahi izatea ez da arras zaila, kontuan badugu Elizondotik Irun arteko bidea egiteko hiru ordu baino gehiago behar zituela estreinako aldietan. Hala ere, landaretzak eta herriek erakusteko duten guztia kontuan izanik, patxadaz hartzeak merezi du, topatuko dugun guztiaz gozatzeko.

■ Endarlatsako presa, bideko zentralen adierazgarri.

Gaurko ibilbidea arras ezaguna da hainbatentzat, batetik bere erratzasunagatik eta bestalde zeharkatzen dituen eremuen dotoreziagatik. Hala ere, oraindik bidea ezagutzen ez duen norbait bada, hona hemen proposamena. Ez izutu kilometro kopuruarekin, franko izan arren ez dute inolako eragozpenik. Eutsi bideari eta gogoan izan betiko gomendioa: gozatu paisaje eta ondarearekin.

Abiapuntua Doneztebetik ezarri badugu ere, norberak bere aburuz, erabaki

lezake zein duen ero-soagoa. Herri hau XVIII. mendera arte antzinako gune administratiboa izan zen, Sunbilla eta bertze herri batzuk independentizatu ziren garaian. Ezkurra ibaia eta Bidasoa elkartzen diren tokia hautatu dugu txangoari aurre egiteko, autoak azken

etxe inguruan aparkatu daitezkeelako. Ibilbidearen aurrenengo kilometroak porlan gainean dira, baina lokatza aurkitzeko aukera izanen dugu. Bide estuko Bidasoa trenak betetzen zuen bidearen zati galanta egitera bagoaz ere, ez kezkatu, al-daparik ez baitugu topatuko. Beti Bidasoa ibaia erreferentziatzat hartu beharra dago. Bere ezkerreko ibarretik luzatuko da ibilbidea, Gipuzkoa, Nafarroa eta Lapurdiren mugetara, hots, Endarlatsara arte. Mendearen hasierako bidaiari batek suma zitzakeen sentipenak, eta errepara zitzakeen paisajeetaz eta giroaz hautematen ahalegintzea litzateke gure apustua.

Ezkurra ibai gaineke zubia

■ Bizimolde landatarraren adibide diren metak, nonahi.

Ihesi

gainditu eta eskuinetik zuhaitzen artetik doan bidea jarraitu beharko dugu, lehenengo kilometroa amaitu baino lehenxearago aurrenengo tuneletik pasatzeko. Honako hau asfaltatuta dagoenez ez da beharrezkoa argia erabiltzea. Ondorengo eremuak, landatar atlantikoko paisajeen ezaugarriak betetzen ditu ongi: habitat sakabanatua, baserria bere egoitza guztiekin, baratza, belardi eta abarrekin. (PR 106) Baserri baten aldamenara iritsiko gara. Aurrerago gaingituko ditugun bidegurutze gehientsuenek ere mota honetako eraiketetara bideratuko gintuzkete. (3,6 km) Bigarren tunelarekin topo egingo dugu; Bidasoa trenak zortzi zeharkatzen zituen bere ibilbidean, eta gehientsuenak ezagutzeko aukera izango dugu. Hau gaingitu eta laster Sunbilla herria gureganatuko dugu. Latsarria eta bi deitura dituen eliza ikusgai da herrian; baita Erdi Aroko sorburuko bi begiko zubi zaharra ere. Bertatik zegoen hamaikagarren geltokia, ibilbide osoaren 18. kilometroan. (6,9 km) Eskuin aldean aurkituko dugu Bidasoa zeharkatzeko dauden zubi eseki horietako bat, gainera trenbidearen oholez eginda. Kilometro bat gehiago burutu aurretik, asfaltua finitzen da eta lurrezko bidea izango dugu lagun.

Geroago, eraikitzen ari diren errepide berrirako egin dituzten zubien azpitik zeharkatu beharko dugu. Zati hau nahiko

■ Aintzinako tren geltokiaren arrastoak zain ditugu gure ibilbidean, garai zaharren oroigarri.

desitxurosoa dago, espero dezagun denborarekin txukuntzea, bestela bere xarma galduko du tarte honek. (10 km) Inguruan

aurkituko dugu hurrengo tunela eta oraingoan argia beharrezkoa dugu, luzeenatarikoa baita. Hiru bat kilometro aurrerago ibai honetan diren zentral hidroelektriko horietariko batekin topo egingo dugu, gehientsuenak 20ko hamarkadan eraikitakoak dira. Zentral hauek dira ibaiarekin egiten diren astakerien adierazle, nahiz eta gaur egun onartezinak iruditu. (13,9 km) Eskuinetik zubi bat abiatzen da, ibaiaren beste aldean zegoen zama-toki batera. (15,4 km) Tente dirauen estazio bat dago ikusgai, nahiz eta hemendik gutxira aurri bihurtuko den. Geltokiaren izena Espe-losin-Casilla zen, garaiko 23. kilometroan kokatua. Hortik gutxira errepidea zeharkatu behar da, Igantzi Berrizaunekin elkartzen duena, hain zuzen ere. Orain, beste pixka batean, asfaltua izango dugu, eta laster iturria ikusiko dugu eta alboan latsarria. (17,3 km) Hurrengo tunela iritsi da eta hemen ere argia piztu beharko dugu. Bideari helduz hotel batera iritsiko gara, Lesakarako bidean dagoena. Hemendik kilometro erdira, beste tunel batekin topo egingen dugu, eta nahiz eta bidea lurrezkoa izan, tarte honetan asfaltoarekin aurkituko

■ Zuhazpean eta ibaiaren aldamenean, freskuran.

MIKEL OZKOIEN

■ Bidasoako trenbidean, Irundik Elizondora

Trenbide estu hau mende hasieran eraikitako horietariko bat dugu. Hasieran meatzaritzarako prestatu bazuten ere, geroago pertsona eta zama garraioerarako bilakatu zuten. Beste hainbeste gertatu zen ere bere makinekin; hasierakoak lurrunezkoak ziren, baina 1930. urterako gasolina transmisiozko motorengatik baztertuak izan ziren. Hasierako trenbidea XIX. mendeko emakida bat zen eta 10,5 kilometro luzera besterik ez zuen. 1911. urtean, berriz, Elizondora luzatzeko lizentzia lortu zuten, baina proiektua bi urte geroago arte ez zen egin, eta kapital frantsesarekin eraiki behar zenez, Lehen Mundu Gerrak atzeratu zuen gehiago. Azkenik bi fasetan berritu zen, 1916. urtean, lehena Doneztebera arte, otsailean, eta maiatzean Elizondora arte. Bide osoa betetzeko hiru ordu inguru behar ziren hasieran, baina makineria berriekin, bi eta hamar minututara jaitsi zen denbora hori. Osotara 51,5 kilometro osatzen zituen Irundik Elizondora. Mendearen erdialderako jada errentagarria ez bazen ere, 1953. urteko uholdeetan zati batzuk ibaiak eramán zituen. Zati horiek konpondu ziren, baina 1956. urteko abenduan bete zuen bere azken bidaia ●

mendik aurrera Bortziriko granitoak ikusgai izango ditugu, eta oraindik hiru tunel-
edo zeharkatu beharko ditugu, hauen artean dago orain arteko okerrera (27, 2
km). Argia behar da eta zorua ur putzuz
josia dago. (29 km) Enderlatsara iritsiko
gara eta han ikusiko ditugu presa zentrala

eta Endara errekatxoa antzinako olagunea bertan duelarik. Bidasoa ibai ertzetan izan ziren halako aunitz garai batean. Endarlatsan atsedena hartuta, bide bera errepikatuko dugu aurkako norabidean, berriro abiapuntura iristeko ●

◆ MIKEL OZKOIDI

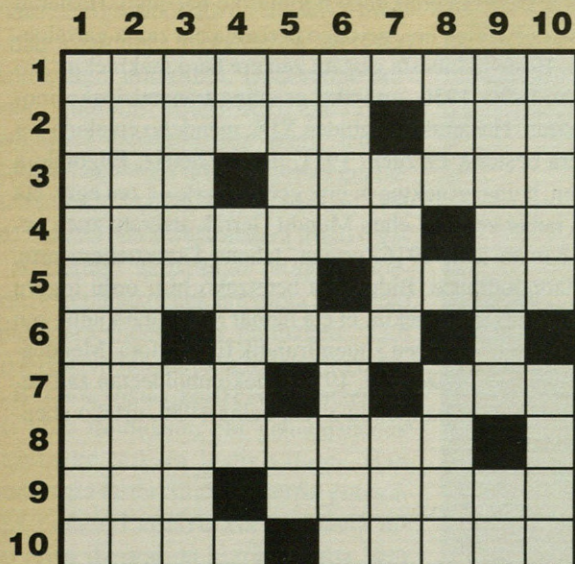
gara. (22,5 km) Ezkerrera doan bideak harrobietara darama; lehenxeago ezkerrean, bertan, iturritxo bat aurkituko dugu. Laster errepidera irtengo gara, eta hau zeharkatuz, Bera herriko errepidetik baztertuko gara. Zubira iritsi aurretik ezkerretik joan behar dugu, zubi zaharra ikusteko eta bideari heltzeko. (23,5 km) Ezkerretik goira GR 11 abiatzen da, baina guk zuzen jarraituko dugu Zalain Zoko auzora arte, Aceralia enpresak duen eraikin erraldoira arte, bertan asfaltoa amaitzen delarik. He-

■ *Bidasoa ibaia, batzutan apal bestetan bizkor.*

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

- 1.- Emakume. 2.- Erromako hizkuntz zaharra. 1998an.
- 3.- Bizkaieraz, ote. Aitaren aita. 4.- Baztertu. Aurritzia.
- 5.- Metalen erakarlea. Karrika. 6.- Dago. Gai. Lehenengoa.
- 7.- Ut! Boroa. Ikas eta Ari. 8.- Alkaloide toxikoa. Sufrea.
- 9.- Alderantziz, alderdi karlista. Atseginak.
- 10.- Kaltzio-oxido. Merkatura.

GOITIK BEHERA

- 1.- Bi hizkuntz menderatzen dituztenak. 2.- Zientzia-mota.
- 3.- Irten. Gizon izena. 4.- Modu atzizkia. Gizon izena. Bokala.
- 5.- Behien zaintzaileak. Herri hizkeran, eta. 6.- Sarri. Trebea.
- 7.- Bokala. Neurri apaleko. Mendealdean, naiz. 8.- Arrazoi.
- Bokala. Trebe. 9.- Txorrotak. Nor, pluralean. 10.- Zuberoako herrixka. Askatu aditzaren infinitiboa.

Kikeren Umorea

AMA BIRJINA QUEBECEN

Aurtengo udan egokitu zait Espainiako telebista kateren batean. Valentziar batek, estralurtarrek harremanak zituela zioen eta beraiekin valentzieraz hitz egiten zuela. Eta bitartean bertan zeuden ikusleak barrez eta algara batean. Izan ere, espainiar batek ezin baitu ulertu estralurtarrek ingelesa edo gaztelania ez den beste hizkuntza batean mintzatzerik.

Hau dela eta, gogora etorri zait Canadako beste istorio hau. Hango ingeles hiztunek diotenez, ama birjina duela hirurogei bat urte azaldu omen zitzaion Quebecoko herri txiki bateko artzain gazte bati.

Artzainak, argi errainu dizdiratsu haren erdian ama birjina ikusi zue-nean, belaunikatu, gurutze santua egin eta miresmenez oihuka hasi omen zitzaion:

- ¡Ah, vous êtes Nôtre Dame! Vous êtes si belle. Vous êtes magnifique. Je vous adore. Je vous aime.

Hori guztia entzutean, ama birjina harridura aurpegia jarritz hone-la erantzun omen zion artzain gazteari:

- Excuse me! I don't speak French!

Letra Zopa

F	T	D	O	N	A	M	A	R	I	A	X	U	L	X	O
E	Z	O	R	P	E	J	S	N	J	O	N	I	R	U	Z
S	U	N	B	I	L	L	A	R	P	L	X	T	Z	T	U
A	D	E	P	J	A	I	T	J	O	N	G	T	L	I	B
E	S	Z	E	N	X	A	S	Z	A	E	O	B	E	A	I
N	U	T	T	E	I	A	G	A	I	R	R	O	G	L	E
O	T	E	S	I	T	J	A	E	R	U	O	R	J	A	T
I	F	B	L	D	O	B	O	U	O	T	B	X	A	K	A
K	I	E	I	O	T	X	D	R	N	I	A	J	L	E	O
A	Z	O	N	S	R	A	A	J	E	D	L	K	A	X	L

Aurki itzazu letra zopa honetan Malerreka-ko eskualdeko 8 udalerrien izenak. Hitzak ezker-eskuin, goitik-behera edo diagonalean azalduko zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

Erker-eskuin: 1. Zehaztapen. 2. Ukana. Giro. 3. Harana. Sos. 4. Ari. Prakak. 5. Itzazua. 1. 6. Zezen. S. A. 7. T. Artzaina. 8. Ink. Zertan. 9. Ao. Ba. Tona. 10. Kaparra. Ai!

Goitik-behera: 1. Zuhaitziak. 2. Ekarle. Noa. 3. Haritzak. P. 4. Ana. Zer. Ba. 5. Zantzar. 6. T. Art. Ze. R. 7. Ag. Ausarta. 8. Piska. Ito. 9. Erua. Anana. 10. Noski! Anai.

				★	B	★	E	★	O	★	U	★	U	★	M	
				H	I	Z	K	E	T	A	K	I	D	E	A	S
				★	Z	E	I	N	U	★	A	K	A	T	S	
				B	A	R	N	E	★	O	N	A	★	E	T	
				★	R	★	T	★	O	K	A	R	I	N	A	
★	M	★	K	★	I	R	A	Z	E	K	I	★	A	L	A	★
L	A	B	A	N	K	A	D	A	★	A	L	E	A	★	A	D
★	S	A	R	E	A	★	A	★	I	R	A	K	U	R	L	E
O	K	I	N	★	S	A	B	A	N	A	★	A	R	R	E	N
★	U	G	A	R	I	T	A	S	U	N	A	★	T	A	L	O
T	R	O	B	A	★	O	K	E	★	L	E	A	★	O	K	
★	I	R	A	B	A	Z	I	★	R	A	D	A	R	R	A	
G	A	R	★	A	R	★	A	G	I	R	I	★	O	A	★	I
★	K	I	R	T	E	N	★	G	A	I	Z	K	A	T	A	

P	H	E	T	I	O	J	Z	I	S	T	X	R	U	E	J
T	E	I	Z	N	I	N	A	N	U	A	J	A	S	A	B
R	R	X	N	R	K	E	N	I	O	M	N	J	T	O	S
B	E	E	A	M	X	I	P	A	M	L	I	X	S	U	X
J	N	M	E	I	A	P	A	L	O	A	S	J	E	P	
M	S	S	T	J	N	E	N	X	N	M	L	T	I	R	J
O	U	X	O	J	E	N	T	I	L	A	M	O	R	I	F
X	G	E	S	J	I	S	Z	T	E	N	E	X	B	A	Z
S	E	R	A	O	S	T	A	L	E	K	I	M	A	I	T
O	A	X	I	M	A	N	R	T	S	E	X	O	R	P	X

Hitz Gezidunak

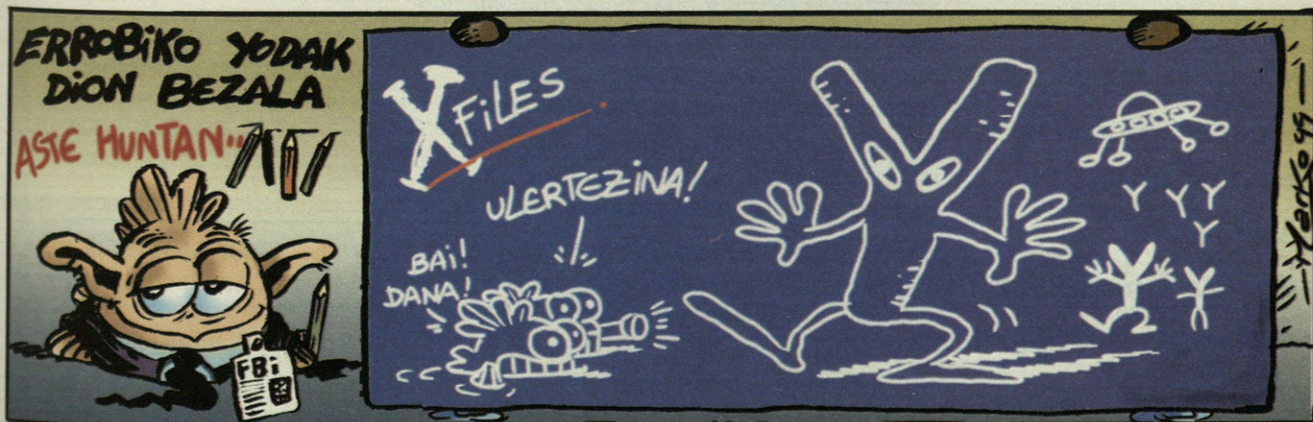

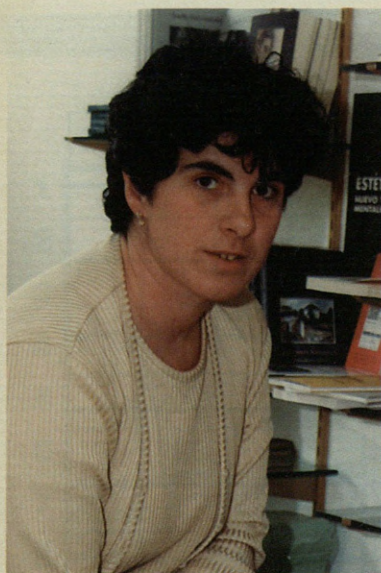
Argazkia: Bizkaiko herria

Denborapasak: LUMA • Umorea: KIKE AMONARRIZ • Komikia: MARKO ARMSPACH

ERROBIKO PIRANJAK

TERE IRASTORTZA

LIBURUAK ETA ARRAKASTA, ARRASTAKA

Noraezean, liburu-
ren baten bila
abiatzen naize-
nean kontrako bi
muturretara iris-
ten naiz. Batetik,
idaztera profesio-
nalki dedika-
tuko banitz edozein liburu idatz nezakeela
irizten diot, batzuetan. Batzuetan, askotan
alegia, hondartza-ertzeko saltokietan dau-
den liburu horietaz ari naiz. Bestetik, lehen-
dik irakurzaile ez banitz ez dakit zer eraka-
rriko nindukeen irakurtzera, eta sarri ezer
gustatu ez izanak txarrenetako erregustua
uzten dit, inolaz.

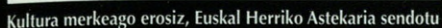
Liburuak non saldu eta nola erosten di-
ren ikusita, gero eta gehiago, irakurtzea ba-
kartate osoan burutzen den prozesua dugu.
Neurri haundiko merkatu edo kale-kantoiko
kazeta-saltokietan dauden liburuak besterik
ez dira saltzen. Baina idaztea bizibide pro-
fesional hutsa ez dela irizten diotenek ez
dituzte liburu horiek gehienetan irakurtzen.
Eta orduan, idaztea ere bakartate osoan bu-
rutzen den prozesu-bilakatzen da.

kintza jakindaria bihurtzen duena, aitorpen
huts edota katekesi liburu bilakatzen da.
Baina lehen bekatuak sistematizatuta zeu-
denean absoluzioak ere sistematizatutako
zeudelako kexu ginenak, giza-esperien-
tziarentzat beste sakonera bat asmatu nahi
genuenak, sistematizazio ezaren absurdua
baizik ez dugu ikusten kioskoetan eta.

ORDUAN eta gehiago, zerbait irakur-
tzeko ezin da saltokietan erosi. Baina sal-
tokietan erosten ez denak, ba al du eraginik
gizartean? Gizartean eraginik nahi ez izatea
ez al da ezer egin aurretik errendituta ego-
tea? Eta hona, berriro, arrakastari buruzko
erreflesioa ●

*“Editoreak
industria-gizonak dira,
zentzurik txarrenean, eta
ez enpresarioak, alegia,
sustatzaileak, eta bere
erreferente bakarra
presentea da, eta hiru
hilabeteen aski saltzen ez
den liburua desagertu
egiten da betirako.
Orduan eta
kazetari-erritmoan idatzi
eta irakurtzen den liburu
gehiago dago, beraz”*

ORAIN arteko hazaldietan, sarri, lite-
raturara, historiara edo filosofiara ohitu ga-
renok izan dugu gutxi-asko, bidean, gidari-
ren bat: liburuez, giltzen kopia, tabako mota
edota hondartzako baloiei buruz baino ge-
hiago zekien saltzailea bederen. Intertestua-
litateak geroago lagundu digu bide horiek
zabaltzen. Baina orain, argi dago, editoreak
industria-gizonak dira, zentzurik txarre-
nean, eta ez enpresarioak, alegia, sustatzaileak,
eta bere erreferente bakarra presentea da,
eta hiru hilabeteen aski saltzen ez den
liburua desagertu egiten da betirako. Or-
duan eta kazetari-erritmoan idatzi eta ira-
kurtzen den liburu gehiago dago, beraz. Eta
besteak, —norbere buruari laguntzekoak—
debaluatu egiten dute esperientziaren azal-
pena. Beraz esperientzia, jakintza harrotzen
asmatzen duen legamia behar lukeena, ja-

850 pta

Xenpelar taldeak eskuz landutako egurrezko taula dotoreak ere salgai ditugu

Egurrezko Taulak + Egutegia opari

6.500 pta

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15, 20160 LASARTE-ORIA Tel.: 943 37 15 45 • FAXA: 943 36 10 48 / 37 34 03
e-posta: denda@argia.com • www.argia.com

ESKAERA: IZEN-DEITURAK.

KALEA _____ ZBKIA _____ SOLAIRUA _____

HERRIA _____ TFNOA _____ POSTA KODEA _____

HERRIALDEA _____ HARPIDETZA ZENBAKIA _____

PRODUKTUA

KOPURUA

PREZIOA (ALEKO)

GUZTIRA

EGUTEGIA 2000		680 pta. / 4,09 euro (> 10 egutegi erosita) 850 pta. / 5,11 euro (<10 egutegi erosita)	
Eskuz landutako TAULA		6.500 pta. / 39,07 euro eta EGUTEGIA doan	

❑ **TRANSFERENTZIA:** Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 14 - 0360048647 • Eskaera datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da

☐ KONTUA: TITULARRAREN IZEN ABIZENAK

N.A.F. / I.F.K.

KONTU KORRONTEA/LIBRETA

Entitatea

Sukurtsala

K.D.

Kontu zenbakia

TXITXARDIN BELTXA

Oria Etorbidea, 1

☎ 37 03 04

20160 Lasarte-O